



Raportul de progres nr. 9 cu privire la implementarea proiectului “Modernizarea Serviciilor Publice Locale în Republica Moldova”

Perioada de raportare

1 ianuarie – 31 decembrie 2019

prezentat de GIZ

Ianuarie 2020

Chișinău, Republica Moldova

Notă: Acest document reprezintă o traducere a raportului elaborat în limba engleza.

În cazul divergențelor în interpretarea conținutului, textul în limba engleză va prevala.

Proiectul MSPL este cofinanțat de:



În cooperare cu:

**Ministerul Agriculturii,
Dezvoltării Regionale
și Mediului**

Conținut

Acronime și abrevieri	2
1. Sumar executiv.....	3
2. Contextul proiectului	5
3. Progresul spre obiectivul proiectului	7
4. Realizarea obiectivelor specifice ale proiectului	8
4.1. Obiectivul specific A	8
4.2. Obiectivul specific B.....	9
4.3. Obiectivul specific C.....	10
4.4. Obiectivul specific D.....	15
4.5. Obiectivul specific E.....	18
4.6. Măsuri transversale	20
7. Prezentarea principalelor activități/repere pentru următoarea perioadă de raportare	24
8. Oportunități și provocări/riscuri	25
9. Lecții învățate și recomandări	27
Anexe	30
<i>Anexa 1: Matricea rezultatelor actualizată a proiectului Modernizarea Serviciilor Publice Locale (7 octombrie 2019).....</i>	<i>31</i>
<i>Anexa 2: Statutul implementării proiectelor de servicii publice</i>	<i>39</i>
<i>Anexa 3: Valorile contractelor de proiectare tehnică.....</i>	<i>41</i>
<i>Anexa 4: Estimarea oportunităților totale de investiții</i>	<i>44</i>
<i>Anexa 5: Lista proiectelor prioritare propuse pentru construcție</i>	<i>45</i>
<i>Anexa 6: Lista instruirilor organizate în ianuarie-decembrie 2019.....</i>	<i>48</i>
<i>Anexa 7: Structura organizațională GIZ / Modernizarea Serviciilor Publice Locale</i>	<i>49</i>

Acronime și abrevieri

AAC	Aprovizionare cu apă și canalizare
AAP	Academia de Administrare Publică
ADR	Agenția de Dezvoltare Regională
AEE	Agenția pentru Eficiență Energetică
AF	Acord de finanțare
AMAC	Asociația Moldova Apă-Canal
APL	Administrația Publică Locală
BMZ	Ministerul Federal German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare
CCI	Camera de Comerț și Industrie
CDL	Comitet director local
CFCEEC	Centrul de Formare Continuă al UTM „Eficiența Energetică a Clădirilor Publice”
CIC	Cooperare intercomunitară
CNCDR	Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale
CRD	Consiliul Regional pentru Dezvoltare
CRS	Comisie regională sectorială
DR	Dezvoltare Regională
DRL	Drumuri locale și regionale
EE	Eficiență energetică
EIM	Evaluarea Impactului asupra Mediului
FEN	Fondul Ecologic Național
FNDR	Fondul Național pentru Dezvoltarea Regională
GIS	Fondul German de Dezvoltare Regională
GIZ	Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit)
IFCAAC	Institutul Formare Continuă al UTM în domeniul AAC
MADRM	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului
MBR	Monitorizare bazată pe rezultate
MDL	Leu moldovenesc
MDS	Managementul deșeurilor solide
MEI	Ministerul Economiei și Infrastructurii
Mln	Milion
MSPL	Modernizarea serviciilor publice locale
OSC	Organizațiile societății civile
PGL	Programul de Granturi Locale
PRS	Program regional sectorial
PSP	Proiect de servicii publice
RD	Regiune de dezvoltare
SDC	Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare
SDR	Strategie de dezvoltare regională
SDSE	Strategie de dezvoltare socio-economică
SNDR	Strategie națională de dezvoltare regională
TdR	Termeni de Referință
ToT	Formare de formatori
UE	Uniunea Europeană
UTA Găgăuzia	Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia
UTM	Universitatea Tehnică a Moldovei

1. Sumar executiv

Titlul proiectului	Modernizarea serviciilor publice locale (MSPL) în Republica Moldova
Durata proiectului	Martie 2016 – Decembrie 2021
Perioada de raportare	Ianuarie – Decembrie 2019
Obiectivul proiectului	Îmbunătățirea condițiilor-cadru pentru o implementare orientată către cetățeni a politicii de dezvoltare regională în sectoarele prioritare de prestare a serviciilor publice locale
Obiective specifice	<p>MADRM stabilește un cadru coerent pentru implementarea eficientă a politicii naționale de dezvoltare regională în sectoarele prioritare;</p> <p>Capacitățile CRD-urilor și ale APL-urilor partenere privind planificarea, coordonarea și implementarea sunt îmbunătățite;</p> <p>Capacitățile ADR-urilor sunt sporite pentru a implementa proiectele de servicii publice elaborate în cadrul programelor regional sectoriale;</p> <p>Reprezentanții raioanelor, municipiilor și furnizorilor locali de servicii beneficiază de cursuri orientate spre cerere pentru modernizarea serviciilor publice locale în sectoarele prioritare;</p> <p>Societatea civilă participă în proiecte publice.</p>
Partenerii și grupurile țintă ale proiectului	<p>Grupul țintă al măsurii de implementare sunt cetățenii din APL-urile selectate din patru Regiuni de Dezvoltare: Nord, Centru, Sud și UTA Găgăuzia.</p> <p>Partenerii-cheie ai proiectului sunt: MADRM, CRD-urile, ADR-urile și APL-urile din regiunile menționate anterior, OSC-urile, AAP, UTM, AMAC, AEE și CCI.</p>
Principalele rezultate pentru perioada de raportare	<p>Noul concept al Paradigmei de Dezvoltare Regională (DR) bazată pe creșterea economică a fost elaborat de MADRM.</p> <p>Monitorizarea bazată pe rezultate (MBR) pentru ghidarea SNDR și SDR-urilor a fost revizuită și este aplicată de CNCDR și CRD-uri.</p> <p>Lecțiile învățate pe baza activităților CRD/CRS au fost compilate și recomandările cu privire la fortificarea capacităților au fost agreate.</p> <p>Planurile de Dezvoltare Locală pentru 4 APL-uri partenere în sectoarele AAC și EE au fost elaborate în mod participativ și aprobate de Consiliile Locale.</p> <p>Proiectul de AAC finanțat de SDC în Cahul-Lebedenco a fost finalizat.</p> <p>Documentația tehnică de proiect pentru 18 Proiecte de Servicii Publice (10 AAC și 8 EE și reabilitare în școli) a fost finalizată și transferată în proprietatea APL-urilor.</p> <p>2 module noi de instruire în sectorul de AAC au fost elaborate și pilotate.</p> <p>O conferință națională în sectorul de AAC a fost organizată și a rezultat cu adoptarea unei Rezoluții care include 17 măsuri prioritare, care urmează să fie întreprinse de părțile interesate.</p>

	<p>5 APL-uri au semnat Contracte de delegare a serviciilor cu operatorii de AAC și servesc drept bază pentru CIC și regionalizarea serviciilor.</p> <p>4 OSC-uri regionale și 1 OSC național în domeniul mass-media și comunicare au fost selectate pentru abilitarea cetățenilor printr-un program de granturi.</p> <p>25 CLC-uri au fost capacitate și activ implicate în procesele de avizare a documentației tehnice de proiect pentru 18 Proiecte de Servicii Publice.</p>																														
<p>Principale provocări și riscuri în perioada de raportare</p>	<p>Incertitudinile politice, cauzate de alegerile parlamentare și locale, precum și schimbarea de două ori a Guvernului, au afectat continuitatea și dialogul cu partenerii.</p> <p>Din cauza perioadei de tranziție a Guvernului, aprobarea tuturor documentelor de politici, proiectelor de legi, dar și a conceptelor elaborate cu sprijinul GIZ este amânată.</p> <p>Procesele de elaborare a proiectelor tehnice pentru PSP finanțate de UE au fost tergiversate din cauza capacităților insuficiente ale companiilor locale de proiectare și obținerea avizelor necesare cu întârziere de la serviciile descentralizate.</p> <p>Costurile calculate pentru construcția PSP finanțate de UE în sectoarele AAC și EE depășesc estimările inițiale cu aprox. 30 Mln Euro.</p> <p>Rata înaltă de fluctuație a personalului din cadrul operatorilor de AAC tergiversează implementarea măsurilor de dezvoltare de capacitate.</p> <p>Instituționalizarea, finanțarea și durabilitatea modulelor de instruire în toate instituțiile de instruire constituie în continuare o provocare pentru proiect deoarece organizațiile de stat nu includ în buget fonduri suficiente pentru dezvoltarea personalului.</p> <p>Motivația scăzută a cetățenilor, în special a tineretului determină participarea redusă a acestora în procesele decizionale.</p>																														
<p>Bugetul proiectului, inclusiv cofinanțarea</p>	<p>Bugetul proiectului este de 17,8 Mln Euro plus 43,8 Mln Euro pentru acțiunile unui singur donator UE; în total 62,5 Mln Euro.</p> <table border="1" data-bbox="443 1400 1417 1984"> <thead> <tr> <th>Finanțator</th> <th>Suma, Euro</th> <th>Perioada de implementare</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Guvernul Germaniei</td> <td>6,351,890</td> <td>mar 2016 – dec 2021</td> </tr> <tr> <td>Guvernul Suediei</td> <td>3,700,000</td> <td>noi 2016 – dec 2018</td> </tr> <tr> <td>Agentia Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare</td> <td>3,899,050</td> <td>mar 2016 – dec 2019</td> </tr> <tr> <td>Guvernul României</td> <td>179,637</td> <td>mar 2016 – iun 2018</td> </tr> <tr> <td>Uniunea Europeană</td> <td>171,199</td> <td>mar 2016 – sep 2017</td> </tr> <tr> <td>Uniunea Europeană, etapa de proiectare</td> <td>3,500,000</td> <td>sep 2017 – dec 2019</td> </tr> <tr> <td colspan="3">Acțiunile finanțate de UE, implementate în sinergie cu MSPL:</td> </tr> <tr> <td>Construcția infrastructurii AAC și EE</td> <td>39,800,000</td> <td>dec 2017 – mar 2021</td> </tr> <tr> <td>Abilitarea cetățenilor</td> <td>4,900,000</td> <td>ian 2019 – dec 2021</td> </tr> </tbody> </table>	Finanțator	Suma, Euro	Perioada de implementare	Guvernul Germaniei	6,351,890	mar 2016 – dec 2021	Guvernul Suediei	3,700,000	noi 2016 – dec 2018	Agentia Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare	3,899,050	mar 2016 – dec 2019	Guvernul României	179,637	mar 2016 – iun 2018	Uniunea Europeană	171,199	mar 2016 – sep 2017	Uniunea Europeană, etapa de proiectare	3,500,000	sep 2017 – dec 2019	Acțiunile finanțate de UE, implementate în sinergie cu MSPL:			Construcția infrastructurii AAC și EE	39,800,000	dec 2017 – mar 2021	Abilitarea cetățenilor	4,900,000	ian 2019 – dec 2021
Finanțator	Suma, Euro	Perioada de implementare																													
Guvernul Germaniei	6,351,890	mar 2016 – dec 2021																													
Guvernul Suediei	3,700,000	noi 2016 – dec 2018																													
Agentia Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare	3,899,050	mar 2016 – dec 2019																													
Guvernul României	179,637	mar 2016 – iun 2018																													
Uniunea Europeană	171,199	mar 2016 – sep 2017																													
Uniunea Europeană, etapa de proiectare	3,500,000	sep 2017 – dec 2019																													
Acțiunile finanțate de UE, implementate în sinergie cu MSPL:																															
Construcția infrastructurii AAC și EE	39,800,000	dec 2017 – mar 2021																													
Abilitarea cetățenilor	4,900,000	ian 2019 – dec 2021																													

2. Contextul proiectului

2.1 Contextul proiectului

Începând cu anul 2010, GIZ implementează proiectul "Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova" (MSPL), sub egida Ministerului Federal al Germaniei pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (BMZ).

La începutul anului 2016 a fost lansată implementarea fazei II a proiectului MSPL. Proiectul se bazează pe rezultatele primei faze și inițial avea termenul limită pentru implementare în decembrie 2020. Pe parcursul anului 2019, perioada de implementare a fost extinsă până în decembrie 2021 ca urmare a coordonării obținute pentru implementarea acțiunilor UE "Construcția infrastructurii de aprovizionare cu apă și canalizare, precum și eficiența energetică în clădirile publice" și „Abilitare cetățenilor în Republica Moldova”. În acest context, matricea rezultatelor proiectului, în special obiectivele specifice și țintele indicatorilor au fost ajustate (a se vedea anexa 1). De asemenea, a fost schimbată structura de implementare a proiectului pentru a corespunde mai bine viitoarelor cerințe (a se vedea organigrama, anexa 7).

Proiectul activează în trei sectoare prioritare: alimentarea cu apă și canalizare (AAC), eficiența energetică în clădirile publice (EE) și managementul deșeurilor solide (MDS). Susținerea în domeniul drumurilor locale și regionale (DRL) a fost finalizată în 2018.

În plus, proiectul contribuie la realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă (ODD) 6 (apa curată și igienă), 7 (energie accesibilă și curată) și 16 (pace, justiție și instituții puternice).

Pe parcursul perioadei de raportare au fost depuse eforturi comune împreună cu partenerii și beneficiarii proiectului MSPL pentru a implementa măsurile prioritare conform planului operațional al proiectului¹ aprobat de Comitetul de Monitorizare în ianuarie 2019. Din cauza situației politice instabile, ședința Comitetului de Monitorizare nu a fost organizată în vara anului 2019.

Intervențiile proiectului au fost tergiversate din cauza incertitudinilor politice cauzate de alegerile parlamentare din primăvară și cele locale din toamnă, precum și de două schimbări ale Guvernului pe parcursul anului 2019. De asemenea, s-au produs schimbări atât în structura și personalul ministerelor și consiliilor locale alese cât și a primăriilor. Aceasta a dus la accesibilitatea redusă și reacție limitată din partea factorilor de decizie la nivel local și național.

Drept urmare, deși s-au înregistrat progrese, procesul de aprobare a documentelor de politici privind dezvoltarea regională (precum noua paradigmă de DR; conceptul de dezvoltare urbană; crearea unei noi agenții pentru administrarea FNDR și FEN) elaborate cu sprijinul GIZ la solicitarea MADRM sunt în regim de așteptare. În mod similar, au fost amânate câteva activități publice unde se solicita implicarea la nivel central și APL-ilor.

La nivelul de implementare a proiectului, situația politică a avut un impact mai scăzut. În perioada de raportare, accentul de bază s-a pus pe dezvoltarea de mai departe a capacităților tuturor părților interesate relevante, implementarea PSP-urilor și antrenarea cetățenilor în activitățile de monitorizare. Documentația tehnică pentru cele 18 Proiecte de Servicii Publice finanțate de UE (10 AAC și 8 de reabilitare EE a școlilor) a fost finalizată și transmisă cu succes în proprietatea APL-urilor.

2.2 Abordarea metodologică

Proiectul aplică, în mod sistematic, o abordare pe mai multe nivele și cu multe părți interesate pentru a îmbunătăți condițiile-cadru pentru modernizarea serviciilor publice locale în sectoarele prioritare. Măsurile de îmbunătățire a prestării serviciilor locale fac parte dintr-o abordare

¹ http://www.serviciilocale.md/public/files/plan_operational/2019_01_15_MLPS_POP_2019_VB_EN.pdf

comprehensivă bazată pe 5 piloni pentru dezvoltarea de capacități în (1) stabilirea procedurilor de planificare locală integrată, (2) stabilirea structurilor de cooperare intercomunitară, (3) acordarea asistenței în instituționalizarea instruirilor adaptate și a învățământului pentru operatorii de servicii și autoritățile locale, și (4) implementarea politicilor de sensibilizare și mobilizare a cetățenilor. Finanțarea complementară a proiectelor de infrastructură prin intermediul surselor din partea UE, Elveția, România și Fondul German Regional pentru Dezvoltare constituie al cincilea element (5) al abordării respective. Pentru a implementa măsurile de investiții, se utilizează cât mai mult posibil sistemele partenerilor naționali, evitând astfel crearea unor structuri paralele de implementare.

Proiectul MSPL este structurat în jurul a cinci obiective specifice:

- A. MARDM stabilește un cadru coerent pentru implementarea eficientă a politicii naționale de dezvoltare regională în sectoarele prioritare;
- B. Capacitățile CRD-urilor și ale APL-urilor partenere privind planificarea, coordonarea și implementarea sunt îmbunătățite;
- C. ADR-urile sunt înzestrate cu capacități pentru a implementa proiectele de servicii publice elaborate în cadrul programelor regional sectoriale;
- D. Reprezentanții raioanelor, municipalităților și furnizorilor locali de servicii beneficiază de cursuri orientate spre cerere pentru modernizarea serviciilor publice locale în sectoarele prioritare;
- E. Societatea civilă participă în proiecte publice.

Rezultatul E a fost introdus în 2019 în matricea rezultatelor pentru a reflecta Acțiunea finanțată de UE privind abilitarea cetățenilor. Intervențiile noi finanțate de UE vor contribui în continuare la îmbunătățirea implicării existente a cetățenilor în procesele de luare a deciziilor, inclusiv la fortificarea platformelor pentru implicarea în dezvoltarea locală și regională.

2.3 Sinergii cu alte proiecte și finanțatori

Proiectul “Modernizarea Serviciilor Publice Locale în Republica Moldova” este printre proiectele de frunte din țară în domeniul dezvoltării regionale și pe această cale colaborează cu alte proiecte și donatori pentru a fortifica rezultatele în domeniul vizat.

Au fost create sinergii cu două acțiuni finanțate de un singur donator UE pentru “Construcția infrastructurii de aprovizionare cu apă și canalizare, precum și eficiență energetică în clădirile publice” și pentru “Abilitarea Cetățenilor”, care contribuie direct la obiectivele specifice C și E ale proiectului MSPL.

La nivel de cadru pentru dezvoltarea regională GIZ a urmărit o sinergie cu proiectul finanțat de Polish Aid “Sprijin Guvernului Republicii Moldova în implementarea SNDR 2016-2020 prin intermediul dezvoltării urbane integrate și sustenabile”. Aceasta a inclus promovarea în comun a politicii de dezvoltare și revitalizare urbană în rândul factorilor de decizie din Guvern și a partenerilor de dezvoltare.

În domeniul planificării și programării regionale a fost asigurată coordonarea strânsă a tuturor activităților cu proiectul “Acordarea asistenței tehnice pentru integrarea UTA Găgăuzia în cadrul național de dezvoltare” finanțat de EU și care contribuie la sporirea capacităților ADR în gestionarea proceselor de dezvoltare regională ca parte a cadrului național de dezvoltare regională.

În domeniul planificării în eficiența energetică (EE), în februarie 2019² și iunie 2019³ a fost organizată o serie de ateliere regionale tematice în strânsă cooperare cu Agenția pentru Eficiența

² <https://bit.ly/2Rtl83M>

³ <https://bit.ly/2vINPa4>

Energetică (AEE) și proiectul finanțat de UE “Suport pentru Modernizarea Sectorului Energetic al Republicii Moldova” (STARS) pentru reprezentanții APL-urilor cu focusarea pe managerii energetici locali. În cadrul atelierelor, experții germani și naționali și-au împărtășit experiențele privind elaborarea Planurilor EE în calitate de instrument eficient pentru planificarea și atragerea finanțării pentru implementarea proiectelor de eficiență energetică în APL-uri. Prezentările au inclus, de asemenea, exemple practice de implementare a planurilor EE.

Proiectul MSPL a avut o strânsă colaborare cu două proiecte regionale GIZ finanțate în cadrul Fondului Regional al Parteneriatului Estic pentru Reforma Administrației Publice. Proiectul regional “Consolidarea rețelelor instituțiilor de formare a funcționarilor publici în Georgia, Ucraina și Moldova” are ca scop acordarea suportului instituțiilor de formare a funcționarilor publici în Georgia, Moldova și Ucraina prin intermediul schimbului regulat de competențe și dezvoltării de capacități direcționate în elaborarea abordărilor moderne de formare. Proiectul intenționează să consolideze orientarea spre cerințele practice ale formărilor inițiale și celor de la locul de muncă și să creeze soluții inovative pentru instituții de formare mai eficiente. În cadrul acestui proiect s-a acordat sprijin AAP și Cancelariei de Stat. În mai 2019, formatorii AAP au participat la o masă rotundă și la o formare de formatori axată pe aspecte de etică și integritate organizată în Tbilisi, Georgia. Pe baza experienței acumulate și lecțiilor învățate în evenimentele menționate mai sus, AAP a actualizat modulul de instruire “Etica și integritatea” pe care l-a pilotat în mai și iunie, având ca participanți reprezentanți ai administrației publice centrale care dețin funcții executive și de administrare. Pilotarea modulului de instruire a fost achitat din bugetul de stat. În iulie 2019, un reprezentant al Cancelariei de Stat și al AAP au participat la masa rotundă și formarea de formatori care a avut loc în Ucraina și care s-a axat pe management și liderism. În octombrie 2019, AAP a găzduit o masă rotundă pe managementul calității în formare. Pe parcursul tuturor evenimentelor vizate, participanții au împărtășit cunoștințe cu privire la abordări și standarde, au discutat despre provocări și soluții, și au reflectat asupra măsurilor de formare direcționate.

Totodată, proiectul regional “Platforma de schimb pentru capitolele privind dezvoltarea regională din cadrul Acordurilor de Asociere cu Georgia, Moldova și Ucraina”, a acordat sprijin MADRM în consolidarea cooperării pe aspecte de DR cu DG Regio (Departamentul pentru politică regională și urbană), DG NEAR (Departamentul pentru politica europeană de vecinătate și negocierile privind extinderea) al UE, precum și cu Ministere similare din Georgia și Ucraina în cadrul participării la Săptămâna Europeană a Regiunilor și Orașelor, care a avut loc pe 7-10 octombrie la Bruxelles. De asemenea, o subvenție locală a fost acordată Institutului de Dezvoltare Economică Regională (REDI) pentru a spori gradul de sensibilizare cu privire la capitolul 20 “Dezvoltare Regională, Cooperare la nivel Transfrontalier și Regional” al Acordului de Asociere UE-Moldova și al Planului de Acțiuni al acestuia.

3. Progresul spre obiectivul proiectului

Obiectivul proiectului de îmbunătățire a condițiilor-cadru pentru o implementare orientată spre cetățeni a politicii de dezvoltare regională în sectoarele prioritare de prestare a serviciilor publice locale rămâne realizabil în decursul duratei proiectului.

Indicatorii 2 și 3 ai obiectivului proiectului sunt conform planului și au fost parțial realizați în perioada de raportare: documentația tehnică de proiect pentru 18 proiecte de infrastructură (10 în aprovizionare cu apă, canalizare și 8 în eficiența energetică în clădirile publice) a fost finalizată și transmisă cu succes în proprietatea APL-urilor. Documentația tehnică de proiect pentru 18 măsuri de infrastructură a fost elaborată într-un mod participativ, luându-se în considerare aspectele de gen, în conformitate cu programele regional sectoriale. Implementarea de mai departe a acestora va contribui direct la punerea în aplicare a strategiilor de dezvoltare regională pentru 2016-2020.

Pe parcursul perioadei de raportare, 3 ADR-uri și-au sporit capacitățile, realizând astfel progrese semnificative în finalizarea proiectelor tehnice pe baza necesităților comunitare. De asemenea, cele 3 ADR-uri au câpătat noi competențe privind elaborarea documentației de licitație pentru etapa de construcție conform Regulamentului GIZ adaptat la Regulile UE PRAG, inclusiv cerințele de selectare a proiectelor. Implementarea măsurilor de infrastructură va începe în primul trimestru al anului 2020 odată cu lansarea procedurilor de achiziții pentru lucrările de construcție.

Cu privire la indicatorul 3, CNCDR a aprobat bugetul pentru 2019 în mărime de 201 Mln MDL pentru implementarea proiectelor de DR⁴. Suma cheltuită încă nu este disponibilă. Până la finele anului 2018 au fost mobilizate 57.3 Mln Euro pentru finanțarea măsurilor de investiție, inclusiv 19.3 Mln Euro acordate de fondurile naționale și 38 Mln Euro de donatorii internaționali. Ca urmare, valorile actuale reprezintă o creștere de 202% față de scenariul de referință.

Cu privire la 1 indicator al proiectului, satisfacția beneficiarilor (autoritățile publice locale partenere reprezentate de consiliile locale) și a părților interesate implicate (membri ai CRD-urilor și ADR-urilor) față de procesele de planificare și implementare a măsurilor de investiții în infrastructură va fi confirmată în ultimul an de implementare, prin urmare acest indicator nu poate fi evaluat la momentul actual.

4. Realizarea obiectivelor specifice ale proiectului

Pe parcursul anului 2019, GIZ împreună cu partenerii săi a realizat următoarele rezultate și progrese în ceea ce privește cele cinci obiective specifice.

4.1. Obiectivul specific A

Obiectivul specific A prevede ca MADRM să stabilească un cadru coerent pentru implementarea eficientă a politicii naționale de dezvoltare regională în sectoarele prioritare.

Cadrul național ajustat

În perioada de raportare, GIZ s-a confruntat cu provocarea de a consolida dialogul și a spori gradul de sensibilizare la nivel politic cu reprezentanții celor trei guverne pe aspecte legate de cadrul dezvoltării regionale (DR) în general și activitățile MSPL în special. Aceasta a inclus o nouă paradigmă de DR, o propunere de concept nou privind centrele urbane de dezvoltare și alte domenii conexe. Deși reprezentanții MADRM, Ministerului Finanțelor și MEI și-au exprimat în cadrul ședințelor acordul privind noua paradigmă DR și conceptul de dezvoltare urbană, acest fapt, însă nu a dus la aprobarea finală a acestor documente strategice din cauza schimbărilor din Guvern. Din aceleași considerente nu s-a ajuns la numitorul și angajamentul comun cu privire la: 1) aprobarea și crearea unei noi Agenții pentru administrarea FEN și FNDR, 2) ajustarea noii legi privind DR, 3) modificările actelor legislative selectate la legea actuală privind MDS și 4) actualizarea Planului de Acțiuni a Strategiei Naționale de MDS.

Pe de altă parte, MADRM, a inițiat cu sprijinul GIZ în noiembrie revizuirea Regulamentului de selectare a reprezentanților OSC și mediului de afaceri în cadrul CRD-urilor. Documentele revizuite simplifică procesul de depunere a cererilor și a criteriilor de selectare, ceea ce conform așteptărilor ar contribui la mărirea numărului viitorilor candidați și ca urmare ar deschide oportunități pentru reprezentanții diferitor grupuri din sectorul de afaceri și sectorul social de a participa în procesele decizionale.

⁴ <https://mei.gov.md/ro/content/consiliul-national-de-coordonare-dezvoltarii-regionale-aprobat-planul-anual-de-finantare>.

Sistemul de monitorizare și evaluare bazat pe rezultate

Sistemul revizuit de MBR pentru SNDR și SDR este actualmente aplicat/pilotat de către MADRM și ADR-uri. Rapoartele privind implementarea SNDR și SDR au fost elaborate în continuare în conformitate cu noul ghid privind MBR a politicii de DR. Rezultatele primei experiențe în acest sens, precum și recomandările pentru îmbunătățirile viitoare au fost discutate în cadrul atelierului de lucru din 17-18.05.2019. În cadrul atelierului, au fost îmbunătățite competențele a 16 participanți (10 bărbați și 6 femei) din cadrul MADRM, ADR-uri și GIZ privind raportarea pe segmentul de implementare a SNDR/SDR⁵ în conformitate cu cerințele noi ale MBR. De asemenea, ca urmare a atelierului de lucru, a fost modificat ghidul privind MBR a politicii de DR, care a fost aprobat de către Minister prin Ordinul nr. 167 din 27 iunie 2019. Pe baza acestora, MADRM și ADR-urile întocmesc rapoartele anuale pentru 2019 privind implementarea SNDR și SDR.

Revizuirea MBR pentru proiectele de dezvoltare regională a fost inițiată în decembrie 2019. La fel a fost inițiată elaborarea noilor proceduri cu privire la MBR a Proiectelor de Dezvoltare Regională.

4.2. Obiectivul specific B

Obiectivul specific B prevede ca capacitățile CRD-urilor și ale APL-urilor partenere privind planificarea, coordonarea și implementarea sunt îmbunătățite.

Sprijin acordat CRD-urilor

Pe parcursul perioadei de raportare, din cauza alegerilor parlamentare și locale, sprijinul acordat CRD-urilor a fost limitat. Din aceste considerente, principalele activități ale GIZ legate de CRD-uri se referă la:

- Sprijinul metodologic acordat ADR-urilor la elaborarea și prezentarea în cadrul ședințelor CRD a rapoartelor anuale și semestriale privind implementarea SDR-urilor pe baza cerințelor noi de MBR;
- Organizarea unei vizite de studiu în țară pentru membrii CRS în sectorul AAC din RD Găgăuzia (inclusiv pentru reprezentanții APL-urilor și operatorilor de servicii) la proiectele de AAC implementate cu succes în raioanele Cahul și Leova. În total, 14 participanți (3 femei și 11 bărbați) au beneficiat de schimbul de experiență și bune practici în domeniul regionalizării serviciilor de AAC;
- Asistența tehnică și de consultanță acordată ADR-urilor în actualizarea platformelor online de informare pentru membrii CRD/CRS din 4 regiuni ale țării, care sunt încorporate în paginile web ale ADR-urilor. În acest sens, a fost organizat pe 9 aprilie 2019 un atelier de lucru pe marginea funcționării platformelor online de informare la care au participat reprezentanții MADRM și ADR-uri. În cadrul atelierului au fost agreate măsuri concrete privind îmbunătățirea sistemelor de informare și lucrări de pregătire pentru noua componentă a CRD.

De asemenea, s-a făcut o analiză a situației actuale a CRD-urilor/CRS-urilor și au fost prezentate recomandări, inclusiv un plan de acțiuni axat pe fortificarea de mai departe a capacităților noi componente a CRD-urilor care ulterior au fost discutate cu partenerii.

⁵ vezi <http://madr.gov.md/ro/content/1642> și <https://bit.ly/3aL4Tqn>

Promovarea rezultatelor planificării sectoriale participative în RD UTA Găgăuzia

GIZ a acordat sprijin către ADR Găgăuzia conceptual pentru prezentarea rezultatelor planificării sectoriale participative în domeniile AAC, DRL și EE consiliului de coordonare al donatorilor pentru Găgăuzia. Evenimentul, însă, nu a avut loc din cauza alegerilor parlamentare și locale, dar și a alegerilor Bașcanului Găgăuziei. Totuși, unele materiale pe marginea planificării regionale au fost distribuite în timpul Forumului Internațional de Investiții 'Invest Găgăuzia – 2019', organizat în Comrat pe 8 noiembrie 2019.

Compilarea și diseminarea lecțiilor învățate din procesul de planificare locală participativă

În 2019 au fost elaborate în mod participativ Planurile de Dezvoltare Locală pentru 4 APL-uri în sectoarele AAC și EE, care au fost aprobate de către Consiliile Locale.

În plus, în perioada de raportare, experiența acumulată în procesele de planificare participativă în sectoarele AAC și EE în clădirile publice în 25 APL-uri (nivelul 1 și 2) a fost analizată și lecțiile învățate sunt disponibile pentru diseminare în cadrul viitoarelor sesiuni de informare privind planificarea regională sectorială care vor fi organizate de ADR-uri pentru APL-urile noi alese.

4.3. Obiectivul specific C

Obiectivul specific C prevede că capacitățile ADR-urilor sunt sporite pentru a implementa proiectele de servicii publice elaborate în cadrul programelor regional sectoriale (PRS).

Dezvoltarea capacităților ARD-urilor

În perioada de raportare, rolul ADR-urilor în calitate de autorități contractante a fost consolidat. ADR-urile continuă să aplice o abordare europeană privind achizițiile publice (conform regulilor EU PraG) la proiectele finanțate de donatori internaționali, pe baza unui manual operațional elaborat cu suportul GIZ și aprobat de parteneri.

Reieșind din experiența obținută în procesul de achiziții a serviciilor de proiectare tehnică cu finanțare UE pentru proiectele de infrastructură, manualul operațional a fost supus unei revizuirii comune. Acesta a fost actualizat în mod corespunzător în primul trimestru al anului 2019 și domeniul de aplicare al acestuia a fost extins și pentru achizițiile publice de lucrări. Manualul va fi utilizat pentru achizițiile publice de lucrări de construcție pentru proiectele de infrastructură în domeniul AAC și EE finanțate de UE.

De asemenea, 8 specialiști cheie pe achiziții și implementare de proiecte din cadrul ADR-urilor au fost instruiți în perioada martie și aprilie 2019 în cadrul a două sesiuni de instruire în România pe marginea noilor proceduri de achiziții UE și recomandărilor de implementare a proiectelor.

Documentația tehnică de proiect pentru 18 proiecte de infrastructură finanțate de UE

În 2019 a fost finalizată documentația tehnică de proiect pentru 18 PSP (10 în AAC și 8 în reabilitarea EE a școlilor), care a fost confirmată de departamentul de construcție GIZ și transmisă cu succes în proprietatea APL-urilor.⁶ În rezultatul elaborării a 10 PSP în sectorul AAC în cadrul acțiunii finanțate de UE, au fost livrate 19 măsuri de infrastructură care constau din 7 proiecte pentru orașe și 3 grupuri de proiecte care conțin 12 proiecte locale sau intercomunitare.

⁶ <https://bit.ly/3aKM7zp> ; <https://bit.ly/2uEN5wh> ; <https://bit.ly/2Rw2qsj>.

Contracte de proiectare tehnică în AAC cu finanțare UE	Măsurile AAC	Număr de beneficiari
1. orașul Edineț	1. Orașul Edineț, îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă	11856
2. orașul Fălești	2. Orașul Fălești, îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă	14967
3. orașul Drochia	3. Orașul Drochia, îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă inclusiv noua stație de tratare a apei potabile și reabilitarea sondelor	12240
4. Clusterul Rîșcani	4. Raionul Rîșcani, captarea apei, stația de tratare a apei potabile și apeductul magistral intermunicipal	9588
	5. Raionul Rîșcani, îmbunătățirea aprovizionării cu apă în satele Pășcăuți și Damașcani, comuna Costești	6812
	6. Raionul Rîșcani, îmbunătățirea serviciilor de canalizare în comuna Gălășeni (inclusiv în satul Mălăiești)	1791
	7. Raionul Rîșcani, îmbunătățirea serviciilor de canalizare în satul Hiliuți	2400
5. orașul Ungheni	8. Orașul Ungheni, îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă și canalizare	30269
6. localitatea Ustia	9. Raionul Dubăsari, localitatea Ustia, îmbunătățirea serviciilor de canalizare	3011
7. orașul Călărași	10. Orașul Călărași, îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă și canalizare	
8. Clusterul Cahul	11. Raionul Cahul, îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă în comuna Pelinei, inclusiv în satul Satuc	14632
	12. Raionul Cahul, îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă în comuna Găvănoasa (Vladimirovca și Nicolaevca)	2183
	13. Raionul Cahul și UTA Găgăuzia, construcția apeductului magistral Lebedenco- Alexandru Ioan Cuza	2111
	14. UTA Găgăuzia, extinderea apeductului de la Vulcănești spre zona economică liberă Vulcănești	1333
9. orașul Leova	15. Orașul Leova, extinderea rețelei de canalizare	1570
10. satele din raionul Leova	16. Raionul Leova, orașul Iargara, îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă	3957
	17. Raionul Leova, satul Filipeni, îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă	3024
	18. Raionul Leova, satul Romanovca, îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă	477
	19. Raionul Leova, satul Cupcui și conectarea la satul Sărata Nouă, îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă	3106
Total		97966

Contracte de proiectare tehnică în EE cu finanțare UE	Măsuri EE	Număr de beneficiari
1. raionul Singerei	1. Gimnaziul 'Iurie Boghiu', Flamânzeni,	328
2. Municipiul Bălți	2. Liceul 'Dimitrie Cantemir', Municipiul Bălți	955
3. raionul Ungheni	3. Creșterea eficienței energetice a liceului 'Mihai Eminescu', orașul Ungheni	1288
4. raionul Șoldănești	4. Creșterea eficienței energetice a liceului 'Alexei Mateevici', orașul Șoldănești	630
5. raionul Dubăsari	5. Creșterea eficienței energetice a liceului 'Holercani' satul Holercani, raionul Dubăsari	330
6. raionul Strășeni	6. Creșterea eficienței energetice a liceului 'Ion Vatamanu', orașul Strășeni	645
7. raionul Leova	7. Creșterea eficienței energetice a liceului 'Constantin Spătaru', orașul Leova	606
8. raionul Basarabeasca	8. Creșterea eficienței energetice a liceului 'Matei Basarab', orașul Basarabeasca	264
Total		5046

Bugetul UE prevăzut pentru finanțarea proiectelor tehnice a fost utilizat integral. Cele mai recente modificări vizează includerea UTA Găgăuzia cu o extindere a proiectului AAC Cahul spre zona economică liberă Vulcănești conform unei aprobări anterioare a CNCDR.

Costurile aferente proiectelor tehnice sunt în mărime de 2.4 Mln Euro, asigurate din fondurile UE (2.34 Mln Euro) și contribuțiile APL (0.6 Mln Euro):

	Contribuție UE Euro	Contribuție APL Euro	Costuri totale, Euro
În total 8 proiecte EE	326,105	738	326,843
În total 10 proiecte AAC	2,017,684	62,822	2,080,506
Total	2,343,789	63,560	2,407,349

Mai multe detalii sunt în Anexa 3.

În pofida finalizării la timp, totuși s-au înregistrat unele întârzieri din următoarele considerente:

- capacități limitate ale companiilor de proiectare din Moldova,
- necesitatea revizuirii conceptului conform serviciilor incomplete de proiectare,
- procesul de asigurare a calității de către Departamentul de Construcție GIZ și
- procesele îndelungate de obținere a avizelor de la serviciile descentralizate ale instituțiilor responsabile pentru furnizarea energiei electrice, drumuri naționale sau calea ferată.

Majoritatea condiționalităților locale stabilite au fost îndeplinite. În perioada de raportare au fost organizate câte două ședințe ale CDL pentru fiecare proiect în parte, în cadrul cărora s-a monitorizat progresul realizat, s-au discutat provocările și s-au dezvoltat modalități de urmat în procesul de implementare. În două cazuri (proiectele EE Ungheni și EE Basarabeasca) pozițiile de manager local necesită a fi consolidate și stabilirea unei structuri contractuale corecte în acest sens.

Implementarea proiectelor de infrastructură cu finanțare UE

Proiectele tehnice finalizate constituie baza pentru posibile investiții în 8 școli (EE) și 19 proiecte de infrastructură în AAC. Reieșind din calcule, proiectele tehnice vor putea servi ca bază pentru investiții în mărime de aprox. 65 Mln Euro (proiecte EE - 12.7 Mln Euro, proiecte AAC 52.3 Mln Euro).

Până la finele anului 2019, în susținerea investițiilor menționate, UE a alocat în formă de grant 32.4 Mln Euro și aprox. 3.4 Mln Euro sunt în prezent garantate de către beneficiari (a se vedea Anexa 4). Așa cum fondurile disponibile nu vor acoperi toate oportunitățile de investiții, este necesar ca UE și MADRM să agreeze prioritizarea proiectelor care urmează a fi construite. GIZ a pregătit un posibil scenariu care a fost prezentat către UE și MADRM, luând în considerare următoarele aspecte:

- Acțiunea UE are ca scop construcția a 10 proiecte AAC și 8 proiecte EE complet funcționale;
- Regiunile de Dezvoltare ar trebui să beneficieze eventual în mod egal de pe urma acestora;
- Proiectele de reabilitare școlară, axate pe măsurile EE beneficiază de prioritate, deoarece au o orientare clară și foarte vizibilă pentru creșterea generațiilor viitoare într-un mediu educativ decent, eficient din punct de vedere energetic. Beneficiarii sunt solicitați să finanțeze măsurile de EE non-cheie ca de ex. echipamente de bucătărie, lucrări de reînnoire a cantinei școlare sau lucrări de amenajare a curții;
- Niciuna dintre unitățile planificate funcționale din cadrul proiectelor de aprovizionare cu apă sau și canalizare nu va fi împărțită în mod artificial în secțiuni mai mici (creând o abordare redusă și un număr mai mic de beneficiari direcți). Pachetele de proiecte tehnice selectate ar trebui să fie implementate integral.
- În sectorul AAC, preferința pentru implementare este acordată în principal proiectelor orășenești pentru a stimula potențialul de dezvoltare în aceste centre rurale. Beneficiarilor li se va solicita să majoreze contribuția locală pentru proiectele de AAC din orașe.
- Gradul de angajament cu privire la condiționalitățile stabilite pentru implementarea proiectului, precum disponibilitatea unui manager local de proiect, contribuțiile financiare ale APL-urilor/cetățenilor, aprobarea tarifelor care să acopere costurile sau acordurile de regionalizare a furnizării de servicii;

În baza celor expuse a fost întocmită o listă de priorități a proiectelor de construcție (a se vedea anexa 5), în care toate proiectele elaborate sunt împărțite conform priorității I sau a II pentru implementare. Proiectele de primă prioritate vor fi acoperite din fondurile disponibile ale UE și contribuțiile locale. Tuturor părților interesate li se solicită să includă cofinanțarea disponibilă în sprijinul implementării proiectelor în cadrul bugetelor pe anii 2020 și 2021.

Pentru proiectele de prioritatea secundară, GIZ și Delegația UE recomandă beneficiarilor să solicite finanțare din fondurile naționale ale Moldovei și/sau surse internaționale disponibile. MADRM este solicitat să identifice oportunități de includere a acestor proiecte ca priorități în sistemul național de planificare și programare regională.

Perioada viitoare se va concentra pe selectarea măsurilor de construcții acoperite de bugetele garantate. MADRM, respectiv CNCDR, sunt rugați să confirme lista de priorități. Ulterior, proiectele pot fi publicate pentru licitație de către ADR-uri.

Acordurile financiare dintre GIZ și ADR-uri au fost încheiate în septembrie 2019. Deoarece, zona de acoperire a celor 18 proiecte de construcții încă nu a fost clarificată, acordurile au fost semnate pe baza cifrelor preliminare care vor fi actualizate de îndată ce decizia este luată. ADR-urile au deschis conturile bancare necesare pentru a primi prima tranșă (plata în avans) pentru lansarea

concursului pentru angajarea supraveghetorilor tehnici sau pentru căutarea personalului suplimentar necesar. Mai mult, acestea sunt gata să efectueze plata în avans companiilor de construcție de îndată ce primele contracte pentru lucrările de construcții vor fi încheiate. Primele proceduri de achiziții publice sunt planificate pentru luna martie 2020. A început pregătirea documentației de licitație în acest sens.

Suport complementar pentru proiectele de infrastructură

În 2019, în sprijinul (i) *planificării și programării locale*, au fost elaborate în mod participative Planurile de Dezvoltare Locală pentru 4 APL-uri partenere (nivelul 1 și 2) în sectoarele AAC și EE care au fost aprobate de Consiliile Locale.

Cu privire la (ii) *cooperarea intercomunitară (CIC)*, aproape toate aranjamentele privind serviciile ACC pentru proiectele regionale în raioanele Cahul și Leova au fost făcute. De asemenea, toate 5 APL-uri orășenești (Edineț, Fălești, Drochia, Călărași și Ungheni) au semnat contracte de delegare a serviciilor cu operatorii de servicii AAC. Cu privire la raionul Rîșcani (Clusterul Prut) nu a fost clarificată situația cu delegarea serviciilor din cauza discuțiilor continue despre operatorul de servicii AAC corespunzător.

A fost acordat suport pentru (iii) *dezvoltarea capacităților* pentru APL-uri și operatorii de servicii vizați de proiect. GIZ sprijină în continuarea APL-urilor și operatorii AAC, precum și echipele energetice prin instruirii la locul de muncă și instruirii direcționate implementate de UTM, AAP și AMAC. Printre altele, a fost organizată o vizită de studiu în România, organizată pentru managerii locali în perioada 02.-07.06.2019 pe aspecte de achiziții publice și managementul contractelor. În cadrul vizitei de studiu au participat 24 persoane (16 bărbați și 8 femei). Aceștia au avut posibilitatea de a învăța din experiența României de a implementa proiectele cu finanțare UE.⁷ Activitățile viitoare de dezvoltare a capacităților sunt descrise în secțiunea 4.4.

Cu privire la (iv) *activitățile de sensibilizare și mobilizare*, a fost desfășurat un atelier de lucru în martie 2019⁸ în cadrul căruia au fost prezentate și analizate experiența acumulată de Organizațiile Societății Civile (OSC) acumulată pe parcursul acordării suportului lor în procesul de planificare, monitorizare a achizițiilor, promovării CIC în mod participative, precum și în activitățile de sensibilizare și abilitare a cetățenilor prin intermediul CLL. Lecțiile învățate și recomandările vor fi folosite și aplicate în implementarea de mai departe a activităților privind abilitarea cetățenilor finanțate de UE. (a se vedea secțiunea 4.5).

Progresul general înregistrat în implementarea PSP este disponibil în Anexa 2.

Șapte măsuri-pilot de investiții

Până la finele anului 2019 toate măsurile-pilot de investiții finanțate din sursele Germaniei, României și Elveției au fost implementate cu succes de către ADR-uri.

Proiectul AAC Cahul-Lebedenco finanțat de partenerii elvețieni a fost finalizat în iulie 2019 și transmis beneficiarilor pe 28 august 2019⁹. Ca urmare a implementării acestuia, aprox. 2700 locuitori ai satelor Lebedenco, Hutulu și Ursoaia au acces la apă potabilă. Au fost construite de asemenea 884 puncte de conectare individuală la gospodării. În primele cinci luni după finalizarea lucrărilor de construcție, S.A. 'Apă-Canal Cahul' a încheiat deja contracte cu 482 gospodării și procesul de contractare continua. 560 gospodării au achitat deja conectarea lor la rețea. În scopul obținerii unei rate înalte de conectare a cetățenilor la sistemul de aprovizionare cu apă, o

⁷ <https://bit.ly/2Oiqddl>

⁸ <https://bit.ly/2O1DXJe>

⁹ <https://bit.ly/37vNj7v>

organizație a societății civile, contractată de GIZ a desfășurat în perioada 12 iulie - 1 octombrie 2019 o companie de sensibilizare în acest sens¹⁰. În cadrul campaniei au fost organizate și întâlniri cu cetățenii din fiecare sat, dar și activități culturale cu ocazia hramului acestor sate, precum și curse de ciclism.

Proiectul finanțat de partenerii români 'Conectarea gospodăriilor individuale în satul Roșu la sistemul de canalizare' a fost transmis comunei date în septembrie 2019. 577 puncte de conectare pentru unul sau mai mulți utilizatori pot deservi 2885 cetățeni, instituții publice și companii private.¹¹

În aprilie 2019, a fost finalizată construcția proiectului "Apeductul magistral Leova-largara" finanțat de Germania cu o lungime de 22,9 km. Ca urmare a implementării acestuia, aprox. 50.000 locuitori ai raionului Leova au acces îmbunătățit la apa potabilă. Fondul Național pentru Dezvoltarea Regională a contribuit la finalizarea acestuia cu 452,153 Euro și Consiliul Raionului Leova cu 51,282 Euro. Inaugurarea proiectului finalizat a avut loc pe 13 septembrie 2019.¹²

4.4. Obiectivul specific D

Obiectivul specific D prevede că reprezentanții raioanelor, municipiilor și furnizorilor locali de servicii beneficiază de cursuri orientate spre cerere pentru modernizarea serviciilor publice locale în sectoarele prioritare.

Instituționalizarea instruirilor

1) Academia de Administrare Publică (AAP)

În 2019, au fost reimplementate trei module de instruire în cooperare cu AAP: (1) Managementul proprietății publice (4 cursuri), (2) Managementul și dezvoltarea proiectelor (2 cursuri), (3) Achizițiile publice și conflictul de interese (2 cursuri). Toate modulele de instruire au fost aprobate de senatul AAP și au fost incluse în programul cursurilor de dezvoltare profesională anul trecut.

În continuarea instruirii pe tema 'Managementul proprietății publice' și în vederea pregătirii pentru transmiterea viitoare a bunurilor publice și înregistrării lor corespunzătoare, APL-urile partenere au făcut cunoștință cu cerințele juridice și de reglementare și au fost instruiți în continuare pe marginea înregistrării proprietății publice. Instruirea s-a axat pe cerințele ce vizează stabilirea evidenței registrelor locale de conturi, registrelor locale pentru proprietatea publică și cadastrele urbane funcționale. Datorită acestor instruirii, a fost sporită capacitatea APL-urilor privind înregistrarea, administrarea și întreținerea proprietății publice. Totuși, pe viitor va fi necesară asistența în acest sens din cauza lipsei de personal, experiență și documentelor de bază.

2) Universitatea Tehnică a Moldovei (UTM)

Sectorul AAC

În 2019, a fost actualizat un modul de instruire în cooperare cu Institutul de Formare Continuă în domeniul Aprovizionării cu Apă și Canalizării (IFCAAC) din cadrul UTM: (1) Managementul rețelelor AAC. Alte două module de instruire au fost elaborate: (1) Operațiunile Stațiilor de Epurare a Apelor Uzate; (2) Managementul Energetic și Automatizarea I AAC. Ambele module de instruire au fost pilotate și reimplementate în perioada de raportare. De asemenea, modulul de instruire 'Contabilizarea și Impozitarea în sectorul AAC' a fost actualizat și implementat de instituția de formare Contabil Service Ltd, deoarece UTM nu deține expertiză în domeniul

¹⁰ <https://www.facebook.com/campanie.lebedenco.1>

¹¹ <https://bit.ly/2RUaKkl>

¹² <https://bit.ly/2RwnQpd>

financiar. AMAC a avut în continuare un rol important în instituționalizarea modulelor în cadrul ambelor instituții.

Sectorul EE

În 2019, în cooperare cu Centrul de Formare Continuă Eficiența Energetică a Clădirilor Publice (CFCEECP) din cadrul UTM au fost reimplementate două module de instruire: (1) Managementul eficient al clădirilor publice (2 cursuri) și (2) Proiectele axate pe managementul eficienței energetice în clădirile publice (3 cursuri).

Elaborarea prevăzută a noului modul de instruire “Auditul energetic al clădirilor publice și a sistemelor ingineresti aferente”, precum și reimplementarea de mai departe a modulului “Managementul eficient al clădirilor publice” a fost amânată din mai multe considerente precum lipsa legislației secundare privind auditul energetic, lipsa în cadrul UTM a formatorilor și capacităților în domeniul prevenirii riscurilor și a managementului. În cadrul ședinței de pe 29 noiembrie cu reprezentanții CFCEECP și în cadrul atelierului de lucru pe 10 decembrie la care au participat reprezentanții UTM, AEE și alte părți interesate, au fost găsite următoarele soluții pentru finalizarea reușită a noului modul de instruire și organizarea viitoarelor cursuri de instruire: numirea în funcție a unui nou șef al departamentului EE până în decembrie 2019 și UTM urmează să stabilească o strânsă cooperare cu AEE și alte instituții publice în vederea asigurării participanților la instruirile în domeniul EE planificate. Pentru a obține acest rezultat, GIZ va acorda în continuare asistență și expertiză în domeniul vizat.

3) Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova (CCI)

Camera de Comerț și Industrie a desfășurat Cursul EUREM – Manager Energetic European în perioada 23.03. - 25.05.2019¹³. La curs au participat 14 persoane (inclusiv 2 femei) dintre care 11 participanți (9 bărbați, 2 femei) au fost eligibili pentru finanțare din partea GIZ și alți 3 participanți au fost finanțați de către organizațiile acestora. Toți participanții au promovat examenul teoretic. Totuși, numai 11 participanți au prezentat lucrările practice și au susținut cu succes proba practică (9 bărbați, 2 femei).

Satisfacția privind modulele de instruire

Este disponibilă informația cu privire la evaluarea agregată a tuturor modulelor de instruire pilotate sau reimplementate în anul 2019. În total, la modulele de instruire au participat 481 persoane. Numărul participanților s-a redus considerabil în comparație cu anul 2018 (757 participanți la instruire). Din cauza contextului politic instabil, schimbărilor de guvern și alegerilor locale, majoritatea instruirilor planificate pentru a doua jumătate a anului 2019 au fost transferate pentru anul 2020. Din cei 481 participanți, 57% erau femei și 43% - bărbați. Satisfacția participanților cu privire la modulele de instruire livrate a rămas ridicată pe parcursul întregului an. În toate modulele de instruire, 65% și-au exprimat acordul puternic referitor la afirmația “Cursul de instruire a fost util pentru activitatea mea”. 35% au fost de acord cu această afirmație.

Dezvoltarea organizațională a instituțiilor de formare

1) Academia de Administrare Publică

În perioada de raportare, datorită participării în cadrul proiectului regional “Consolidarea rețelelor instituțiilor de formare a funcționarilor publici” au fost îmbunătățite în continuare capacitățile formatorilor AAP în domeniul aplicării metodelor moderne de formare. Formatorii au beneficiat de câteva formări pentru formatori în vederea îmbunătățirii competențelor metodologice și didactice ale acestora, dar și de măsuri de schimb de experiență în Berlin, Georgia și Ucraina, unde au

¹³ Evenimentul de lansare a cursului EUREM - <https://bit.ly/2RMiDs0> și desfășurarea cursului <https://bit.ly/2RvH9Pm>

învățat despre cele mai bune practici din regiune (a se vedea capitolul 2.3 pentru informație suplimentară).

2) Universitatea Tehnică a Moldovei

Cu asistența din partea GIZ, la începutul anului 2019 Institutul de Formare Continuă în domeniul Aprovizionării cu Apă și Canalizării din cadrul Universității Tehnice a Moldovei a început elaborarea strategiei sale de dezvoltare instituțională pentru anii 2019-2023. A fost creat un grup de lucru pentru elaborarea documentului dat cu sprijinul experților. În cadrul unui șir de ateliere de lucru și sesiuni de schimburi de idei, au fost identificați și validați de conducerea UTM principalii piloni de dezvoltare:

- Adoptarea unei identificări mai personalizate a clienților instituționali potențiali;
- Îmbunătățirea competențelor privind analiza necesităților de instruire;
- Obținerea acreditării programelor de instruire din partea Ministerului Educației;
- Elaborarea modulelor de instruire solicitate pe piață, inclusiv a celor necesare pentru obținerea calificărilor profesionale obligatorii;
- Crearea de parteneriate cu companiile mari și cele de dezvoltare.

Dezvoltarea instituțională a UTM a fost, de asemenea sprijinită prin intermediul unei vizite de studiu în Germania organizată pentru conducerea UTM, un grup de profesori și 2 studenți în perioada 1-6 iulie 2019¹⁴. În cadrul vizitei au fost abordate următoarele teme: 1) Bune practici și noi teme/metode de instruire în sectorul AAC; 2) Promovarea învățământului tehnic în sectorul AAC; 3) Identificarea potențialelor parteneriate dintre IFCAAC/UTM și universitățile din Germania (de ex. stabilirea programelor de schimb și stagii pentru profesori sau studenți). Ca urmare a vizitei, a fost elaborat un Acord de Cooperare dintre Universitatea de științe aplicate din Erfurt.

Schimb de informații, experiențe și bune practici

În cooperare cu AMAC a fost organizată o serie de vizite de studiu în România la operatorul AAC regional "Apa-Vital Iași". Fiecare vizită de studiu a avut o tematică diferită și a fost compusă din prelegeri, prezentări și vizite în teren. De asemenea, în perioada 10-15 iunie 2019, GIZ a organizat o vizită de studiu în Germania pentru un grup de manageri din cadrul operatorilor AAC. Din componența delegației a mai făcut parte câte un reprezentant de la AMAC și UTM. Scopul vizitei de studiu a fost de a face cunoștință cu tehnologiile moderne și operațiunile în sectorul aprovizionării cu apă, precum și de a stabili parteneriate în vederea viitoarelor colaborări.

Pe 17 septembrie GIZ în colaborare cu AMAC a organizat Conferința Națională în domeniul Aprovizionării cu Apă și Canalizării cu genericul "Proiectele de infrastructură în apă și canalizare. Experiențe și lecții învățate"¹⁵. Peste 120 de participanți, reprezentanți ai operatorilor AAC, autorităților publice centrale și locale, precum și partenerii de dezvoltare au discutat despre provocările existente din sectorul dat, soluțiile posibile și ajustări de politici necesare. Participanții s-au familiarizat cu cele mai bune practici internaționale (din România și Germania) în domeniu.

Evenimentul s-a soldat cu adoptarea Rezoluției Conferinței în care sunt incluse un șir de recomandări și propuneri privind modificarea politicilor abordărilor în domeniul Aprovizionării cu Apă și Canalizării, grupate în trei categorii:

1. Modificarea, ajustarea și implementarea adecvată a cadrului juridic;
2. Promovarea și facilitarea regionalizării serviciilor AAC;
3. Dezvoltarea resurselor umane și a capacităților instituționale ale operatorilor AAC.

Rezoluția a fost trimisă la Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului în calitate de organism principal responsabil pentru politicile Guvernului în sectorul apei. .

¹⁴ Vizită de studiu în Germania a delegației UTM <https://bit.ly/2God65M>

¹⁵ <https://bit.ly/2Rx47FC>

Dezvoltarea capacităților operatorilor AAC

În domeniul AAC, GIZ a acordat sprijin în formă de consultanță pentru 8 operatori AAC la elaborarea Analizei Diagnostice și pe baza constatărilor făcute, 7 din cele 8 operatori au elaborat planurile de afaceri. De asemenea, operatorii AAC beneficiază de suport în aplicarea metodologiei de calculare a tarifelor, care a fost recent aprobată de ANRE. Până la finele perioadei de raportare, 3 operatori au stabilit și aprobat tarifele conform metodologiei ANRE.

Sprijinirea creării Echipelor de Management Energetic

În domeniul Eficienței Energetice în clădirile publice, GIZ acordă asistență la 8 instituții de învățământ privind elaborarea conceptului și metodologiei pentru implementarea de mai departe a sistemului de management al energiei. În toate școlile au fost formate echipe de management energetic (din 5-8 persoane) conduse de managerii energetici. Pe parcursul anului 2019 au fost elaborate politicile de energie ale instituțiilor date. Au fost colectate și analizate datele pentru perioada 2016-2019, de asemenea, au fost identificați și aprobați indicatorii de performanță.

Suport Complementar pentru Sectorul Privat

GIZ a contractat Camera de Comerț și Industrie în vederea acordării suportului sectorului privat la pregătirea, depunerea și realizarea ofertelor coerente și realiste în cadrul licitațiilor publice pentru implementarea proiectelor de investiții în domeniul public. În acest sens au fost livrate următoarele rezultate:

- Un studiu pe piață a capacităților financiare și operaționale ale companiilor de construcție din Republica Moldova,
- Ghidul ofertanților¹⁶ pentru companiile interesate
- Sesiuni de informare și ateliere de lucru pe tema procedurilor de achiziții publice conform Regulamentului GIZ Moldova în domeniul Achizițiilor Publice adaptat la prevederile PRAG UE.

4.5. Obiectivul specific E

Obiectivul specific E vizează participarea activă a cetățenilor în procesul de implementare a proiectelor publice locale.

Selecția organizațiilor partenerere

Pentru a susține implicarea cetățenilor în implementarea proiectelor publice, GIZ a selectat patru organizații regionale ale societății civile (OSC) în calitate de parteneri de implementare. Fiecare organizație va lucra în una dintre regiunile de dezvoltare Nord, Centru, Sud și UTA Găgăuzia:

Regiunea	OSC	Valoarea grantului, Euro
Nord	Pro Cooperare Regională și CASMED	1,000,000
Centru	Asociația pentru Guvernare Eficientă și Responsabilă, împreună cu ADR Habitat	1,000,000
Sud	CRAION CONTACT-Cahul	800,000
UTA Găgăuzia	Centrul European Pro-Europa în Comrat și Centrul CONTACT	400,000

¹⁶ <https://chamber.md/achizitii-publice/achizitii-publice-ghidul-ofertantului/>

Adițional, în iulie, GIZ a acordat un grant de 550 000 Euro unei OSC cu experiență în comunicare pentru sporirea mobilizării cetățenilor și activităților de comunicare - Asociația Presei Independente (API), care va asigura ulterior consolidarea capacităților pentru OSC-uri locale și regionale din domeniul comunicării și media; sprijinirea OSC-urilor de media locale în campanii de sensibilizare și evenimente publice focusate pe îmbunătățirea prestării serviciilor publice, precum și granturi pentru mass-media și pentru organizații locale și regionale din domeniul comunicării pentru a produce conținut media și materiale de comunicare.

Programul de Granturi Locale (PGL)

OSC-urile regionale vor implementa un Program de Granturi Locale (PGL) pentru a facilita participarea cetățenilor la planificarea și programarea integrată la nivel local și pentru a spori înțelegerea beneficiilor cooperării inter-municipale. Un alt aspect important este participarea cetățenilor la monitorizarea achizițiilor și construcției infrastructurii publice locale. De asemenea, prin intermediul PGL vor fi susținute inițiative comune de sensibilizare a cetățenilor, inclusiv a copiilor, asupra problemelor de mediu, socio-economice și financiare legate de prestarea serviciilor publice locale în domeniile AAC, MDS, EE și alte aspecte de mediu și socio-economice relevante.

PGL a fost lansat în regiuni pe 18 noiembrie 2019. Organizațiile partenere regionale și OSC-urile cu experiență în comunicare au organizat evenimente de lansare și o serie de sesiuni de informare pentru solicitanții potențiali de granturi. Termenul limită pentru depunerea cererilor în cadrul primului apel de propuneri a fost sfârșitul lunii ianuarie 2020.

Ședințele de informare au fost, de asemenea, utilizate ca platformă pentru diseminarea informațiilor de către ADR-uri privind concursul de selecție a reprezentanților societății civile și ai mediului de afaceri în componența CDR-urilor. ADR-urile au participat la 6 din 15 sesiuni de informare și evenimente organizate în toate cele patru regiuni de dezvoltare, informând astfel 150 de OSC-uri despre oportunitățile și importanța de a lua parte la procesul decizional regional.

Pentru implementarea PGL, GIZ împreună cu OSC-urile partenere au elaborat un manual operațional și un Ghid al Solicitanților. Ghidul Solicitanților este disponibil pe pagina web creată pentru implementarea PGL www.eu4civilsociety.md.

Dezvoltarea capacităților OSC-urilor partenere

Pentru a asigura aplicarea consecventă și pro-activă a normelor operaționale și de vizibilitate a GIZ și UE la toate nivelurile, dar și pentru implementarea eficientă a PGL, GIZ oferă asistență specifică și periodică de dezvoltare a capacității pentru OSC-urile partenere. În acest context, au fost organizate două instruirii pentru îmbunătățirea performanței și excelenței administrative a OSC-urilor partenere.

GIZ a analizat experiența OSC-urilor partenere în domeniul sensibilizării cetățenilor cu privire la mobilizarea comunității, participarea la luarea deciziilor și monitorizarea achizițiilor publice.

În general, organizațiile au o experiență indubitabilă în abilitarea cetățenilor. Cu toate acestea, capacitatea lor de a gestiona anumite componente ale acțiunii variază, în special în legătură cu experiența specifică în mobilizarea oamenilor pentru monitorizarea lucrărilor de achiziții și construcții în sectoarele țintă ale proiectului - AAC, MDS, EE. Mai mult, OSC-urile partenere sunt preocupate de durabilitatea intervențiilor lejere, în special de sustenabilitatea rețelelor regionale care urmează să fie create, prin urmare, proiectul va depune eforturi pentru a găsi instrumente și tehnici adecvate pentru crearea de rețele și cooperare eficientă a OSC-urilor.

Dezvoltarea capacității OSC-urilor locale

Prin intermediul OSC-urilor partenere ale proiectului, începând cu luna octombrie 2019, se desfășoară activități de dezvoltare a capacității pentru OSC-urile locale. În perioada octombrie-decembrie 2019, 248 de participanți (inclusiv 187 de femei) reprezentând 148 de OSC-uri locale și grupuri de inițiativă din 110 comunități au fost instruiți în elaborarea propunerilor de proiecte și managementul proiectelor. Instruirile vor sprijini potențialii solicitanți de granturi să depună propuneri de proiecte calitative, bazate pe nevoile cetățenilor.

Participarea cetățenilor în cadrul a 18 proiecte de infrastructură

Cu scopul de a oferi sprijin complementar proiectelor finanțate de UE pentru dezvoltarea proiectărilor tehnice și construcția proiectelor de infrastructură AAC și EE selectate în Republica Moldova, GIZ a oferit suport la 25 de Comitete Locale de Cetățeni (CLC). CLC-urile reprezintă diferite grupuri sociale. CLC-urile au participat la Comitetele Directoare Locale (CDL) și au continuat să monitorizeze implementarea contractelor a companiilor de proiectare, precum și să fie implicați în activități privind colectarea contribuțiilor locale pentru proiecte.

Majoritatea CLC-urilor se întâlnesc trimestrial pentru a discuta progresul implementării proiectului. În total, peste 1100 de femei și bărbați (inclusiv persoane în vârstă, tineri și reprezentanți ai comunității de romi) din localitățile țintă au participat la peste 80 de evenimente, inclusiv întâlniri pentru prezentarea documentației tehnice de proiectare și întâlniri pentru a agreea listele persoanelor vulnerabile care ar urma să fie scutite sau să contribuie cu o sumă mai mică atunci când va trebui să se conecteze individual la AAC. CLC-urile au vociferat peste 15 propuneri diferite și toate au fost acceptate de către factorii de decizie, de exemplu, aprobarea listelor de persoane vulnerabile, tarife diferențiate pentru conectare sau harta publică a intervențiilor în construcții.

4.6. Măsuri transversale

Proiectul MSPL contribuie la realizarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (ODD) - 6 Apă curată și igienă, 7 Energie accesibilă și curată și 16 Pace, justiție și instituții puternice. Prin urmare, proiectul contribuie direct la realizarea următoarelor obiective ale Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă:

- 6.1 – Până în 2030 obținerea acces universal și echitabil la apă potabilă sigură și accesibilă pentru toți;
- 6.b – Sprijinirea și consolidarea participării comunităților locale la îmbunătățirea gestionării apei și a canalizării;
- 7.3 – Până în 2030, să fie dublată îmbunătățirea ratei globale a eficienței energetice;
- 16.7 – Asigurarea procesului de luare a deciziilor în mod responsabil, inclusiv, participativ și reprezentativ la toate nivelurile;
- 16.10 – Asigurarea accesului public la informații și protejarea libertăților fundamentale, în conformitate cu legislația națională și acordurile internaționale.

Totodată, GIZ integrează aspectele sociale și de gen în toți Termenii de Referință publicați pentru selectarea consultanților și a companiilor de consultanță, pentru a promova în continuare principiile egalității de gen și participarea diferitelor grupuri sociale la dezvoltarea locală și regională. Femeile și bărbații sunt, în egală măsură, încurajați și susținuți să beneficieze de activități de dezvoltare a capacităților, iar instituțiile naționale de instruire sunt îndrumate să ia în considerare aspectele de gen și sociale în cadrul instruirilor oferite.

GIZ ia în considerație și *abordarea sensibilă la conflicte* prin monitorizarea potențialului impact pozitiv sau negativ al intervențiilor sale. Pentru acest scop, este asigurată o comunicare continuă

și transparentă cu toți partenerii cheie implicați. Sunt organizate activități privind sensibilizarea cetățenilor și mobilizarea beneficiarilor finali ai măsurilor de investiții - bărbați și femei din localitățile țintă. Iar APL-urile sunt ghidate să implice locuitorii în procesele de monitorizare și să comunice modificările sau întârzierile la timp.

Aspectele privind egalitatea de gen, de mediu înconjurător și de adaptarea și atenuarea schimbărilor climatice sunt incluse în toate documentele și activitățile GIZ și sunt integrate de partenerii proiectului. Astfel, aceste probleme au fost abordate direct în apelul pentru concepte de proiect, lansat pentru a selecta OSC-uri partenere pentru a implementa Programul de Granturi Locale. Ulterior, aceste aspecte vor fi abordate și monitorizate în continuare de către GIZ și OSC-urile partenere prin dezvoltarea capacităților, planificarea participativă și monitorizarea, precum și activitățile de sensibilizare a cetățenilor prevăzute în cadrul acestei intervenții. Aspectele de gen și aspecte sociale fac parte din dezvoltarea capacității OSC-urilor locale, ulterior sub-granturile vor integra aspectele sociale și de gen, pentru a asigura participarea echitabilă a bărbaților și femeilor și a diferitelor grupuri sociale la toate activitățile la nivel local și regional.

Întrucât a fost realizată o analiză inițială la nivel global privind aspectele de gen pentru proiect în 2016, în contextul ajustării propunerii de proiect și a noului obiectiv specific, GIZ efectuează o revizuire a analizei de gen inițiale a proiectului MSPL. Analiza, care urmează să fie finalizată în primul trimestru din 2020, va conține indicatori de gen actualizați, abordări de integrare a dimensiunii de gen în cadrul activităților proiectului și va propune activități pentru a se asigura că bărbații și femeile participă în mod egal la toate activitățile și procesele proiectului și vor beneficia de rezultatele finale ale proiectului.

5. Comunicare și vizibilitate

Pentru a promova progresul și a prezenta rezultatele obținute în implementarea proiectului MSPL și activitățile finanțate prin intermediul Acțiunii UE, GIZ a informat publicul larg prin intermediul paginii online și pe rețelele sociale, precum Facebook. Au fost făcute postări periodice pe pagina de Facebook, GIZ Moldova. Toate postările au fost însoțite de hash-tag-uri, pentru a identifica scopul acțiunii și a crește vizibilitatea proiectului și a donatorilor: #MLPS, #dezvoltareregionala, #EU4Moldova, #EU4CivilSocietyMD.

Pentru un grad mai mare de transparență și informare despre suportul UE pentru organizațiile societății civile și a oportunităților în cadrul Programului de grant local, GIZ a lansat platforma online www.eu4civilsociety.md, accesibilă în limbile română, rusă și engleză. Web-site-ul este un sistem de aplicare online pentru granturi.

Pentru creșterea gradului de sensibilizare în privința proiectelor de infrastructură finanțate de UE în domeniile AAC și EE în clădirile publice, GIZ a participat la evenimentele organizate de Ziua Europei, organizate la Chișinău pe 11 mai 2019 și la Cahul pe 18 mai 2019. Au fost elaborate infografice și bannere informative, care au reflectat realizările proiectului. De asemenea, au fost organizate ateliere de desen cu și pentru copii. În cadrul acestora au fost organizate concursuri de desen tematic. Desenele copiilor au evidențiat importanța eficienței energetice și a apei pentru comunitate. Totodată, a fost afișată macheta unei case pasive, iar vizitatorii au avut șansa să afle mai multe despre subiectul eficienței energetice în case și clădiri publice.

GIZ a participat la două evenimente cu tematica eficienței energetice, care au fost desfășurate în cadrul Săptămânii Europene a Energiei Durabile (EUSEW). Primul eveniment, organizat la Bălți pe 19 iunie 2019, a avut drept obiectiv schimbul de experiență între experți și proprietarii clădirilor publice privind provocările tehnice și soluțiile posibile în reabilitarea proiectelor de eficiență energetică. Al doilea eveniment, organizat la Chișinău pe 27 septembrie 2019, a fost o expoziție în aer liber a proiectelor cu tematica eficienței energetice implementate în Republica Moldova de către diverse organizații și/sau instituții.

Evenimentele oficiale de inaugurare a proiectelor AAC Cahul-Lebedenco¹⁷, Roșu¹⁸ și Leova-largara¹⁹ au fost reflectate pe larg prin intermediul rețelelor sociale, pe website-ul MSPL și în mass-media națională și locală. Au fost elaborate materiale promoționale, precum tricouri, chipiuri, genți ecologice, broșuri și bannere informative, care au evidențiat sprijinul Germaniei, Elveției și României.

Suportul în sectorul AAC a fost evidențiat, de asemenea, în cadrul conferinței organizate de AMAC, care a avut loc la 17 septembrie 2019. Vizibilitatea partenerilor (Germania și Elveția) a fost asigurată pe materiale promoționale precum, genți ecologice, hărți, carnete, tocure, etc. Website-ul MSPL și rețelele sociale au reflectat acest eveniment. De asemenea, acesta a fost reflectat și de instituțiile media în buletine de știri.²⁰

6. Asigurarea durabilității măsurilor/intervențiilor

Pentru a asigura sustenabilitatea măsurilor și a intervențiilor proiectul a asigurat ca pe parcursul perioadei de raportare obiectivul general și cele specifice să fie în continuu aliniate necesităților la nivel național, regional și local precum și cerințelor specifice fiecărui sector. Astfel, proiectul a asigurat ca este în concordanță cu prioritățile partenerilor din Republica Moldova. Sistemele partenerilor au fost utilizate pe cât posibil pentru a implementa măsuri și intervenții durabile, evitând astfel crearea unor structuri paralele de implementare prin intermediul proiectului. Prin aplicarea unei abordări axate pe mai multe nivele, experiențele de învățare la nivel local și regional au fost integrate în dialogul politic la nivel național.

Mai mult, proiectul a acordat atenție măsurilor și intervențiilor din perspectiva dezvoltării durabile prin aspecte de durabilitate socială, economică, organizațională și de mediu.

Prin promovarea orientării către cetățeni și aplicarea unor abordări participative în implementarea măsurilor proiectul a încercat să asigure **sustenabilitatea socială** a măsurilor. De exemplu, APL-urile au fost sprijinite să își actualizeze documentele de planificare strategică în sectoarele de AAC și EE în clădirile publice precum și să le consulte cu cetățenii pentru a fi aprobate în continuare în consiliile locale. Adicional proiectul a susținut dezvoltarea capacităților grupurilor de cetățeni pentru a monitoriza mai bine prestarea serviciilor publice, a oferi propuneri constructive și a sprijini o implicare sporită a cetățenilor în procesele de achiziții publice. Acest lucru a contribuit la îmbunătățirea transparenței proceselor și a condus la un grad mai mare de acceptare din partea cetățenilor a deciziilor autorităților publice.

Pentru a crește **sustenabilitatea economică** a măsurilor, proiectul acordă atenție și sustenabilității financiare a activităților implementate. Deși acest fapt este relevant pentru toate activitățile proiectului, a devenit deosebit de important în implementarea proiectelor de infrastructură. Prin urmare, contribuția APL-urilor pentru elaborarea proiectelor tehnice a proiectelor de infrastructură a fost inclusă în bugetul APL. La fel a fost agreat ca și pentru etapa de construcție contribuția să fie inclusă în buget drept cofinanțare din partea APL. Mai mult, proiectul asigură colectarea contribuțiilor locale de la gospodării pentru conexiunile individuale la serviciile de ACC. Prin sporirea eficienței energetice în clădirile publice și în sistemele de infrastructură, costurile pentru întreținere vor fi reduse, în rezultat planurile de acțiuni aprobate în sectorul de eficiență energetică pot fi implementate parțial din resursele APL și parțial din fondurile existente la nivel naționale.

¹⁷ <http://bit.ly/2tKHPre>

¹⁸ <https://bit.ly/2vrLN8v> ; <https://bit.ly/2O0ba7W>

¹⁹ <https://bit.ly/2vqOl6S> ; <https://bit.ly/2t02bvZ> ; <https://bit.ly/3aPZxKC> ; <https://bit.ly/2t5eTK4> ; <https://bit.ly/2O0bMug>

²⁰ <https://bit.ly/38JJFr3> ; <https://bit.ly/2Gu39DP>

Sustenabilitatea organizațională este un aspect pe care proiectul se concentrează prin acordarea de suportul continuu partenerilor săi în consolidarea capacităților lor pentru a-și îndeplini mai bine rolurile, sarcinile și responsabilitățile. În acest sens, proiectul sprijină MADRM în crearea unui cadru coerent pentru implementarea eficientă a politicii naționale de dezvoltare regională, incluzând o diviziune clară a sarcinilor și competențelor. Parteneri precum APL-le, operatorii de servicii AAC și echipele de management energetic au fost susținuți în elaborarea planurilor de afaceri și de dezvoltare a capacităților pentru a consolida și mai mult organizațiile lor. Mai mult decât atât, AAP, UTM, CCI și AMAC au oferit module de instruire orientate și cu privire la instruirile efectuate la locul de muncă pentru a completa sprijinul consultativ și pentru a dezvolta în continuare capacitățile partenerilor din proiect.

Aspectele legate de **sustenabilitatea mediului** sunt integrate în toate activitățile proiectului. Toate proiectele tehnice pregătite pentru proiectele de infrastructură au trecut Evaluarea Impactului asupra Mediului (EIM) pentru identificarea, prezicerea și evaluarea impactului proiectelor asupra mediului. EIM oferă informații despre consecințele deciziilor luate asupra mediului și promovează o dezvoltare durabilă prin identificarea alternativelor adecvate și a măsurilor de atenuare. Toate recomandările EIM vor fi monitorizate cu strictețe la etapa de construcție. Mai mult, proiectul oferă sprijin consultativ APL-urilor, ADR-urilor, CRD-urilor și MADRM pentru adoptarea unor aspecte transversale, cum ar fi sustenabilitatea mediului în cadrul politicilor, programelor și proiectelor locale și regionale. Schimbul de cunoștințe bazat pe cele mai bune practici identificate constituie astfel un element cheie pentru dezvoltarea capacității.

7. Prezentarea principalelor activități/repere pentru următoarea perioadă de raportare

Obiective specifice	Repere principale pentru perioada următoare (Ianuarie – iunie 2020) ²¹	Termen/repere
Obiectivul specific A	<ul style="list-style-type: none"> - Conceptul noii paradigme a DR este aprobat de CNCDR; - MBR pentru SNDR și SDR este revizuit și aplicat. Rapoartele privind implementarea SNDR și SDR sunt accesibile; - MBR pentru programele/proiectele finanțate prin intermediul FNDR (și probabil FEN) este revizuit și armonizat cu cadrul MBR al SNDR; - Capacitățile MADRM și ADR-uri în MBR sunt îmbunătățite (suport și consultanță, ateliere de lucru, vizite de studiu). 	<p>Tr 1, 2020 Tr 1, 2020</p> <p>Tr 1, 2020 Tr 2, 2020</p>
Obiectivul specific B	<ul style="list-style-type: none"> - Consultanță în crearea CRD-urilor/CRS-urilor în cele 4 RD este oferit; - Comunitatea donatorilor este la curent cu rezultatele planificării participative în sectoarele de AAC, EE și DRL pentru RD UTA Găgăuzia; - Lecțiile învățate din planificarea locală participativă în sectoarele EE în clădirile publice și AAC sunt compilate și diseminate; - Specialiștii ADR-urilor sunt capacitați în elaborarea propunerilor de proiecte. 	<p>Tr I, 2020</p> <p>Tr 1, 2020 Tr 2, 2020</p> <p>Tr 1, 2020</p>
Obiectivul specific C	<ul style="list-style-type: none"> - 3 ADR-uri elaborează și aprobă dosare de licitație pentru 10 proiecte AAC și 8 proiecte EE; - Organizarea procedurilor de achiziții pentru 18 proiecte în contractarea lucrărilor de construcții este asigurată de 3 ADR-uri și APL-uri conform procedurilor de achiziții publice aprobate; - 18 contracte sunt semnate de ADR-uri cu companiile de construcții și supraveghetorii tehnici; - 8 specialiști din 4 ADR-uri sunt capacitați în procedurile de contabilitate și management financiar. 	<p>Tr 1/ Tr 2, 2020 Tr 2, 2020</p> <p>Tr 2, 2020</p> <p>Tr 2, 2020</p>
Obiectivul specific D	<ul style="list-style-type: none"> - 13 module de instruire sunt elaborate și re-implementate; - 5 operatori de AAC sunt asistați în aplicarea metodologiei de calcul a tarifelor conform metodologie ANRE; - AMAC și operatorul AAC Bălți beneficiază de consultanța unui expert integrat; - Companiile de construcții din sectoarele AAC și EE sunt instruite cu privire la procedurile de achiziție relevante și la aspectele tehnice conexe; - Sistemul de management energetic este implementat în 8 școli; - 1 Forum în domeniul Dezvoltării Regionale și Locale este organizat. 	<p>Tr 1/ Tr 2 Tr 1/ Tr 2</p> <p>Tr 2, 2020</p> <p>Tr 2, 2020</p> <p>Tr 2, 2020 Tr 2, 2020</p>
Obiectivul specific E	<ul style="list-style-type: none"> - Selectarea propunerilor de proiecte care vor fi finanțate; - Dezvoltarea capacităților și evenimente destinate colaborării în rețea pentru organizațiile societății civile privind mobilizarea cetățenilor și participarea acestora la luarea deciziilor; - Sesiuni de instruire pentru reprezentanții CLC-urilor privind achizițiile publice și implementarea proiectelor de infrastructură; - Suport CLC-urilor în sensibilizarea cetățenilor și colectarea contribuției locale pentru conectările individuale la serviciile de AAC. 	<p>Tr 1, 2020 Tr 2, 2020</p> <p>Tr 1, 2020 Tr 2, 2020</p>

²¹ http://serviciilocale.md/public/files/plan_operational/2019_11_14_MLPS_Operational_Plan_2020_VB_EN.pdf

8. Oportunități și provocări/riscuri

8.1 Provocări, riscuri și măsuri de atenuare întreprinse

Alegerile parlamentare și întârzierile în crearea noilor componente ale Guvernului au provocat o stagnare în implementarea politicii DR și a activităților de acest gen, inclusiv celor privind modificările la Legea Dezvoltării Regionale, elaborarea programului de dezvoltare urbană, evaluarea SNDR și SDR pentru perioada 2016-2020, etc. Odată cu schimbarea miniștrilor și secretarilor de stat, precum și a componentei CNCDR au fost depuse eforturi adiționale pentru a sensibiliza noii factori de decizie despre prioritățile privind dezvoltarea regională și documentele strategice inițiate de MADRM cu suportul GIZ.

CRD-urile în calitate de element suplimentar în politica regională nici până acum nu sunt destul de consolidate și nu dispun de experiență suficientă pentru a-și îndeplini rolul de coordonare în implementarea strategiilor regional sectoriale. CRD-urile au fost concepute să aibă un format mare pentru a încuraja o participare extinsă. Totuși, s-a recunoscut că dimensiunea lor mare prezintă un impediment pentru o dezbatere constructivă. Principalele provocări țin de procesul de luare a deciziilor, care este unul centralizat (inclusiv distribuirea de fonduri) și nu permite regiunilor să ia decizii pe baza priorităților identificate. În plus, conform cadrului juridic existent, toate activitățile trebuie efectuate în mod voluntar. Așa cum costurile de participare (de ex. cele de călătorie) la ședințele consiliului și cele ale comisiilor nu sunt compensate, motivația de a participa este redusă. De exemplu, pentru reprezentanții societății civile acest lucru a fost permanent un impediment major. Mai mult, chiar dacă ADR-urile ar trebui să asigure funcția de secretariat pentru CRD-uri, acestea nu sunt angajate pe deplin pentru a sprijini activitățile CRD/CRS.

Cu privire la proiectele de infrastructură finanțate de UE, este necesară în continuare clarificarea detaliilor în perioada următoare privind distribuirea de fonduri pentru lucrările de construcție din partea UE, MADRM și posibil a Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale (CNCDR) care inițial, de asemenea, a aprobat elaborarea proiectelor tehnice în cadrul Acțiunii UE anterioare din 2016. Nevoile suplimentare ale beneficiarilor, la fel și necesitățile de ordin tehnic identificate de către proiectanții contractați sau experții Departamentului de Construcții GIZ pentru configurațiile de sisteme AAC parțial modificate, precum și cerințele detaliate pentru reabilitarea școlilor prevăd identificarea fondurilor suplimentare atunci când se ia în considerare implementarea integrală a tuturor proiectelor. De aceea, procesul de negociere a contribuțiilor locale complementare pentru lucrările de construcție este în curs de desfășurare. Beneficiarii respectivi sunt rugați să prevadă în bugetele lor locale pentru anii viitori surse adecvate care vor fi alocate pentru etapa de construcție. Acest proces presupune eforturi considerabile pentru obținerea contribuțiilor necesare locale garantate, care vor permite proiectelor să meargă mai departe. Mărimea costurilor necesare a rezultat din procesul de lucru din 2019, ceea ce le va permite autorităților să-și planifice din timp bugetele pentru anii 2020/21. Acest subiect a fost abordat începând cu primăvara anului 2019 în cadrul ședințelor Comitetelor Directoare Locale și au avut loc discuții cu părțile interesate la nivel local, raional, regional, dar și ministerial cu privire la volumele de costuri pentru construcții.

Documentația tehnică de proiect s-a axat în principal pe rezultatele tehnice (de ex. km, stații de tratare, puncte de conectare, etc.), și nu conține date clare cu privire la numărul de persoane care potențial urmează să fie conectați la sistemele de apă sau canalizare proiectate. Obținerea unor date oficiale actualizate despre numărul populației din surse coerente prezintă o provocare în acest sens. Pentru elaborarea proiectelor curente au fost folosite datele recensământului populației din 2014. În perioada de raportare, însă, Biroul Național de Statistică a anunțat²² că datele recensământului și a numărului populației urmează să fie revizuite și reduse cu aproape

²² <https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=30&id=6409>

25% pentru perioada din 2014 - 2019 din cauza schimbării metodologiei de numărare. În perioada următoare vor fi necesare eforturi adiționale pentru a identifica numărul exact al beneficiarilor finali per fiecare PSP.

Obținerea autorizațiilor pentru folosirea spațiului drumurilor publice naționale, a teritoriilor căii ferate sau celor pentru racordarea la energia electrică a prezentat un risc de întârziere pentru finalizarea serviciilor de proiectare tehnică. Proprietatea privată a fost în unele cazuri un obstacol în planificarea simplă. Durata lungă de implementare a proiectului și lipsa rezultatelor pentru cetățeni a dus la activism și interes scăzut în rândul membrilor CLC și absența acestora la ședințele organizate.

Alegerile locale întârziate au dus la amânarea unor activități planificate la nivel regional (de ex. ședințele CRD/CRS) și local, deoarece ar fi putut percepute ca implicare politică sau favorizarea vreunui partid politic. Pentru atenuarea acestui risc, GIZ a evitat organizarea unor ședințe la nivel regional și local pe parcursul campaniilor electorale și și-a axat activitățile asupra elaborării lecțiilor învățate și dezvoltării capacităților atât pentru operatorii de servicii, cât și pentru organizațiile societății civile.

Remanierile la nivel de guvern și alegerile locale întârziate, de asemenea, au cauzat tergiversarea unor măsuri de dezvoltare a capacităților. Reimplementarea mai multor module de instruire destinate personalului APL-urilor și membrilor CRD a fost transferată pentru anul 2020 pentru a permite personalului și membrilor noi să participe la instruire. Organizarea forumului deschis pe marginea dezvoltării locale și regionale a fost, de asemenea amânată pentru anul viitor. În plus, asigurarea finanțării suficiente pentru modulele de instruire oferite continuă să fie una din cele mai mari provocări pentru toate instituțiile de formare. Unul din motivele principale în acest sens constă în faptul, că instituțiile publice la nivel central și local bugetează prea puține surse financiare pentru dezvoltarea capacităților personalului lor. În special, la nivel local, voința de a cheltui bugetul APL pentru măsurile de dezvoltare profesională este una destul de scăzută. La nivel central, Cancelaria de Stat alocă anual un buget pentru "comanda de stat" pentru dezvoltarea profesională a funcționarilor publici. Acest buget pentru instruire, însă, este destul de mic și este redus de-a lungul anilor. Mai mult, în trecut, de aceste instruirii au beneficiat în principal funcționarii publici de la nivelul central.

8.2 Oportunități

Odată cu instituirea noului Guvern, a fost elaborat și aprobat un Program de Lucru și un Plan de Acțiuni nou²³, în care dezvoltarea regională rămâne a fi una din prioritățile Guvernului. Aceasta creează oportunitatea de a continua activitățile inițiate în cadrul proiectului MSPL, inclusiv promovarea de mai departe a noii paradigme a politicii de dezvoltare regională, a politicii de dezvoltare urbană și modificărilor la actele legislative și normative privind dezvoltarea regională, inclusiv a celor legate de funcționarea CRD. De asemenea, au avut loc discuții conceptuale pe marginea creării unei baze de date pentru administrarea și monitorizarea proiectelor de DR. În acest sens, se preconizează alocarea de către Guvernul German a fondurilor suplimentare pentru a sprijini MADRM și ADR-urile în dezvoltarea și aplicarea noii baze de date.

Documentația tehnică de proiect disponibilă pentru proiectele de infrastructură în domeniul AAC și EE oferă oportunități de investiții pentru îmbunătățirea serviciilor publice locale în mărime de 65 Mln. Deoarece numai o parte din investițiile posibile sunt garantate de UE, autoritățile naționale, locale, precum și partenerii de dezvoltare sunt invitați să participe în aceste oportunități de investiții care sunt gata pentru licitație și prin această contribuție să promoveze modernizarea serviciilor în țară beneficiind, în același timp de documentația tehnică de proiect deja aprobată și disponibilă.

²³ https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/pag_2020-2023.eng_.pdf

Creditul acordat Republicii Moldova de Banca Europeană pentru Investiții (BEI) la sfârșitul anului 2019 în valoare de 100 milioane Euro pentru finanțarea îmbunătățirilor aduse serviciilor municipale de management a deșeurilor solide din țară ar putea servi drept oportunitate pentru pilotarea implementării unui sistem de management al deșeurilor solide într-o zonă anumită pe baza studiilor de fezabilitate elaborate anterior cu suportul GIZ. În cadrul proiectului MSPL poate fi acordat suport suplimentar sectorului MDS.

Acțiunea nouă finanțată de UE pentru abilitarea cetățenilor oferă oportunitatea de a spori gradul de conștientizare a cetățenilor cu privire la problemele de mediu și cele climatice, dar și de a îmbunătăți cooperarea și încrederea dintre cetățeni și autoritățile publice în domeniul prestării serviciilor de AAC, EE și MDS, deoarece aceste domenii de intervenție specifice sunt mai puțin abordate de alte proiecte legate de OSC-uri. De asemenea, activitățile de relaționare cu OSC-urile regionale și locale vor contribui la un schimb mai bun de experiență și bune practici în dezvoltarea locală, precum și la un feedback constructiv, participativ și reprezentativ și participarea în activitatea și luarea de decizii a CRD-urilor și în comisiile sectoriale ale acestora.

9. Lecții învățate și recomandări

9.1 Lecții învățate

Rezultatele analizei funcționalității CDR-urilor confirmă faptul că CRD-urile puternice reprezintă un element important al consolidării cadrului instituțional regional. La rândul său, CRS sunt percepute ca un mecanism de susținere a CDR-urilor pentru creșterea capacității de expertiză, corelarea politicilor sectoriale și regionale contribuind la consolidarea capacităților instituțiilor regionale. Cu toate acestea, funcționarea eficientă a CRD/CRS depinde de disponibilitatea resurselor și instrumentelor adecvate. Experiența de operare a CRD a relevat faptul că lipsa unor mecanisme foarte clare pentru îndeplinirea atribuțiilor consiliilor regionale reduce importanța acestora în procesele de dezvoltare (cooperare, mobilizare, facilitare, monitorizare etc). De asemenea, este necesar să fie finalizat procesul de instituționalizare a CRS ca structuri permanente în cadrul CRD și să se asigure resurse pentru buna funcționare a acestora. Dezvoltarea capacităților membrilor CRD / CRS trebuie să fie un proces continuu pentru a asigura exercitarea funcțiilor lor de bază.

Lecțiile învățate din planificarea locală participativă în sectorul de AAC și EE în clădirile publice indică faptul că procesul de planificare strategică participativă este unul foarte complex și necesită capacități adecvate ale părților interesate implicate. Experiența arată că colectarea de date este cea mai dificilă și consumatoare de timp în elaborarea documentelor. Colectarea continuă și / sau actualizarea datelor ar ușura activitatea în viitoarele activități de planificare și ar permite fiecărui APL să furnizeze și să proceseze mai rapid informațiile pentru analiza situației actuale. Cu toate acestea, principala preocupare în implementarea documentelor de planificare strategică este legată de capacitatea financiară redusă a APL-urilor. Implicarea activă a cetățenilor în elaborarea, implementarea și monitorizarea documentului are un impact pozitiv asupra durabilității măsurilor de intervenție.

Cu referire la proiectele de infrastructură, experiența actuală confirmă faptul că finalizarea calculului de cost pentru investiții se poate face numai în faza de proiectare tehnică. Deși studiile de fezabilitate trebuie să conțină estimări de costuri, în funcție de intervalul de timp dintre aceste studii și proiectarea tehnică detaliată pot apărea abateri considerabile.

Pentru a spori implicarea beneficiarilor, este recomandată stabilirea contribuției la nivel național și local de minimum 10%. Experiențele actuale arată că stabilirea contribuțiilor APL și cetățenilor la implementarea proiectului (rețea internă de AAC și conexiuni individuale) este crucială pentru a asigura o mai bună implicare și o mai mare responsabilitate și, astfel, va face rezultatul proiectului mai durabil.

Până în prezent, implicarea comunităților beneficiare ca un aspect cheie pentru implementarea cu succes a proiectului este asigurată prin insistența fermă asupra condițiilor convenite, inclusiv

- Aprobarea măsurilor investiționale de către Consiliile Locale;
- Contribuția financiară a APL-urilor/cetățenilor, inclusiv cerința de a acoperi costurile excedente;
- Transparență deplină și acces la date și informații, inclusiv procese de achiziții publice, acorduri de finanțare și costuri complet transparente și documentate;
- Consiliile locale aprobă tariful care acoperă costurile și cooperarea inter-municipală în prestarea serviciilor de AAC;
- Antrenarea unui manager de proiect local (bugetul local) și aplicarea campaniilor de sensibilizare a publicului, crearea comitetelor locale de cetățeni și a Comitetelor Directoare locale.

Un manager de proiect local delegat de beneficiar pentru sprijinirea implementării locale, contribuie considerabil la un angajament sporit, responsabilizare și implementare la timp.

De asemenea, în baza experiențelor privind implementarea altor proiecte de construcții, sunt necesare eforturi suplimentare prin intermediul CCI pentru a familiariza sectorul privat cu regulile de achiziții publice bazate pe PraG al UE și de ex. în special în ceea ce privește posibilitățile de participare în calitate de consorții. Acest lucru pare cel mai important în cadrul măsurilor EE, care necesită realizarea unui set complex de lucrări diferite într-un mod perfect concertat.

Participarea reprezentanților societății civile la procedurile de achiziții publice a oferit mai multe informații asupra situației reale de selecție și excluderea speculațiilor în cazurile în care contractarea agenților economici nu a fost efectuată după prima licitație. Reprezentantul societății civile (CLC / asociația de părinți) a avut informații reale pentru a informa și explica motivele pentru care procesul de implementare a proiectului durează mai mult în timp.

Luarea deciziilor de către APL-uri privind crearea unui operator regional a constituit o provocare în 2019 din cauza lipsei de experiență în cooperarea inter-municipală, resurselor financiare pentru procedurile de reorganizare și a conceptelor de referință validate în domeniul regionalizării. În plus, există o anumită rezistență în rândul APL-urilor de a preda bunurile către o societate mixtă și o neîncredere în mecanismul de delegare, fiecare APL tinde să aibă propriul său serviciu public, propria întreprindere care poate fi gestionată de sine stătător. Cu toate acestea, GIZ a reușit să faciliteze mai mulți operatori regionali de AAC. Este nevoie de sprijin suplimentar pentru APL-urile care au servicii de apă delegate. Întrebările referitoare la transferul de active publice către companii pentru operare și acordul asupra principiilor pentru plățile de redevență sunt încă deschise. În acest sens, autoritățile publice centrale trebuie să elaboreze acte normative.

În perioada de raportare, GIZ a observat că participarea excesivă a APL-urilor și a factorilor de decizie la crearea și funcționarea CLC-urilor limitează interesul, reprezentativitatea și participarea pro-activă a beneficiarilor finali ai măsurilor de investiții în activitățile de supraveghere. Astfel, este importantă abilitarea și mobilizarea cetățenilor (care beneficiază direct și reprezentând diferite grupuri ale comunității, în special grupuri vulnerabile) pentru a participa în mod semnificativ la dezvoltarea și prestarea serviciilor locale.

De asemenea, experiența anterioară arată că organizarea dezbaterilor publice este un instrument bun pentru consultarea unui număr mai mare de cetățeni și găsirea de soluții optime pentru diferite provocări, dar și pentru asigurarea transparenței în comunitate. Probleme precum stabilirea tarifelor pentru AAC, cooperarea inter-municipală ar trebui să fie discutate în mod deschis de către APL-uri și să implice diferite grupuri sociale ale comunității, deși este important ca acestea să fie bine planificate și sincronizate cu oricare intervenții de infrastructură viitoare sau în implementare.

9.2 Recomandări

Pe baza constatărilor și provocărilor identificate mai sus, se consideră necesară efectuarea unei serii de acțiuni care ar contribui la întărirea CRD-urilor și la îmbunătățirea condițiilor-cadru de dezvoltare regională ca atare. Principalele recomandări se referă în special la:

- Modificarea cadrului legal privind instituirea CRD privind compoziția, structura și procedurile de selecție.
- Campanii de informare cu privire la DR pentru APL-uri, sectorul privat și organizațiile societății civile, în etapa lansării concursului pentru selecția membrilor CRD, pentru a explica rolul și funcționalitatea acestor structuri instituționale regionale.
- Finalizarea procesului de instituționalizare a CRS-urilor.
- Stabilirea unei structuri de secretariat eficiente și a unor instrumente digitale eficiente pentru suport în funcționarea corespunzătoare a CRD / CRS.
- Furnizarea de surse de finanțare fiabile pentru operarea CRD / RSC, care poate fi asigurată atât din sursele de contribuție ale FNDR, cât și / sau ale consiliilor raionale (cofinanțare).
- Dezvoltarea capacităților membrilor CRD/CRS (ex. Instruiri, schimb de experiență etc.).

În același timp, reforma administrativ teritorială și decentralizarea sunt precondiții importante pentru realizarea acestor îmbunătățiri, ceea ce ar oferi mai multă certitudine, durabilitate și eficiență pentru punerea în aplicare a politicii de dezvoltare regională.

Cu referire la planificarea sectorială locală, APL-urile beneficiare ar putea asigura sustenabilitatea cunoștințelor obținute în timpul sprijinului furnizat în elaborarea documentului, prin replicarea și transferul experienței către alte APL-uri care parcurg procesele de planificare strategice similare. Acest lucru ar putea fi realizat prin misiuni de schimb de personal sau ghidarea APL-urilor în toate etapele de planificare, inclusiv implicarea societății civile / comunității locale.

Se recomandă ADR-urilor să-și îmbunătățească comunicarea cu APL-urile și invers pentru a menține respectarea condiționalităților convenite. De asemenea, comunicarea trebuie îmbunătățită pentru a obține mai rapid aprobările de la serviciile descentralizate ale statului. În ciuda proiectărilor tehnice corecte, acest proces a durat până la 6 luni, ceea ce este considerat prea mult și are un impact serios asupra programelor de implementare. ADR-urilor li se recomandă în continuare să informeze mai detaliat MADRM cu privire la procesul de implementare a proiectelor și să solicite sprijin într-un stadiu incipient în rezolvarea problemelor precum aprobările care depind de alte ministere și de instituțiile sau agențiile lor subordonate.

Sunt necesare eforturi suplimentare de promovare a modificărilor actelor legislative și normative existente care ar obliga gospodăriile și entitățile private să se conecteze la sistemul de apă și canalizare construit și să asigure aplicarea cadrului legislativ și normativ existent prin care sondele arteziene trebuie documentate, conservate și transmise în gestiunea operatorului AAC.

În comunitățile în care CLC este inactiv sau mai puțin implicat în activități de supraveghere, se recomandă APL-urilor să efectueze activități suplimentare pentru implicarea cetățenilor, inclusiv a grupurilor social-vulnerabile. GIZ va sprijini aceste activități prin capacitatea APL-urilor pentru a sprijini și încuraja implicarea cetățenilor.

Ca rezultat al vizitei operatorilor de AAC în Germania, a fost luată în considerare posibilitatea de a avea experți internaționali pe termen lung integrați în entitățile moldovenești. În acest sens, AMAC și Apa-Canal Bălți sunt interesați să integreze un expert care să sprijine ambele organizații pentru o intervenție cu durata de un an. Procesul de aprobare pentru angajarea unui expert începând din primăvara anului 2020 a fost inițiat.

Anexe:

- 1. Matricea rezultatelor actualizată a proiectului Modernizarea Serviciilor Publice Locale (7 octombrie 2019)
- 2. Statutul implementării proiectelor de servicii publice
- 3. Valorile contractelor de proiectare tehnică
- 4. Estimarea Oportunităților totale de investiții
- 5. Lista propusă a priorităților pentru construcții
- 6. Lista instruirilor organizate în Ianuarie-Decembrie 2019
- 7. Structura organizațională GIZ / Modernizarea Serviciilor Publice Locale.

Anexa 1: Matricea rezultatelor actualizată a proiectului Modernizarea Serviciilor Publice Locale (7 octombrie 2019)

Rezumat	Indicatorii de succes	Surse de verificare	Principalele ipoteze/riscuri
Obiectivul programului (este în curs de formulare)	(a fi transferat din partea A din program)	(a fi transferat din partea A)	A nu se completa
<p>Obiectivul General al Proiectului (Rezultat)</p> <p>Condițiile cadru²⁴ pentru implementarea politicii de dezvoltare regională orientate spre cetățean în sectoarele prioritare de prestare a serviciilor publice locale sunt îmbunătățite.</p>	<p>1:75% dintre beneficiari (autoritățile publice locale partener, reprezentate de consiliile locale) și 75% din părțile interesate (membri ai Consiliilor de Dezvoltare Regională și Agențiilor de Dezvoltare Regională) sunt satisfăcuți de procesul de planificare și implementare a măsurilor de investiții în infrastructură în sectoarele prioritare de prestare a serviciilor publice locale (apă și canalizare (AAC), managementul deșeurilor solide (MDS), eficiența energetică a clădirilor publice (EE), drumuri regionale și locale (DRL)).</p> <p><i>Valoarea de referință: 0</i></p> <p><i>Valoarea țintă: 75% din reprezentanți ai 52 de APL-uri beneficiare și 75% din reprezentanți ai 8 instituții interesate implicate exprimă un nivel de 4 sau mai mult pe o scară de șase nivele, 1 = foarte nesatisfăcuți și 6 = foarte satisfăcuți</i></p>	<p>Studiu reprezentativ realizat de proiect în anul 2021 în rândul a 52 de consilii locale din Republica Moldova, reprezentând APL-urile partener care beneficiază de măsuri de investiții în infrastructură, precum și în rândul celor 4 Consilii de Dezvoltare Regională și celor 4 Agenții de Dezvoltare Regională.</p>	(relevante pentru programă)
	<p>2:Consiliile Regionale pentru Dezvoltare (CRD) au confirmat, în coordonare cu ministerele sectoriale relevante, implementarea participativă și cu perspectivă de gen a 18 măsuri de investiții în infrastructură care sunt în concordanță cu programele sectoriale regionale, precum și cu strategiile de dezvoltare regională.</p>	<p>Procesele verbale de la ședințele CRD-urilor, precum și rapoartele anuale de progres elaborate de ADR-uri cu privire la implementarea Programelor Regionale Sectoriale sau Strategiilor de Dezvoltare Regională.</p> <p>Analiza de gen în documentele de proiect ale măsurilor de investiții respective.</p>	

²⁴ Condițiile cadru includ cadrul legislativ; politici și strategii (documente normative); capacitățile instituțiilor (împuterniciri și funcții, echipament, finanțe), ale persoanelor și ale organizațiilor societății civile.

	<p><i>Valoarea de referință</i> : 0</p> <p><i>Valoarea țintă</i>: 18 proiecte de infrastructură sunt confirmate de CRD-uri ca fiind gata pentru funcționare.</p>		
	<p>3:Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale (CNCDR) confirmă faptul că finanțarea măsurilor de investiții pentru prestarea de servicii îmbunătățite în sectoarele prioritare, acordate din fondurile naționale și donatorii internaționali, a crescut cu 465%.</p> <p><i>Valoarea de referință</i>: 28,3 milioane Euro (7,7 milioane Euro acordate prin Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și aproximativ 20,6 milioane Euro acordate prin intermediul investițiilor internaționale bilaterale).</p> <p><i>Valoarea țintă</i>: 132,7 milioane Euro (creșterea valorii de referință cu 465%)</p>	<p>Analiza finanțării măsurilor de investiții pentru dezvoltarea regională în sectoarele prioritare, pe baza rapoartelor anuale prezentate de către MADRM și ADR-uri.</p> <p>Procesele verbale ale ședințelor Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale</p>	
Obiectivele specifice			
<p>Obiectivul Specific A :</p> <p>MADRM stabilește un cadru coerent pentru implementarea eficientă a politicii naționale de dezvoltare regională în sectoarele prioritare.</p>	<p>A.1: 2 Strategii Naționale pentru Dezvoltare Regională (SNDR), care au fost elaborate într-un mod participativ (1 pentru faza 2016-2020, 1 pentru faza 2021-2025), sunt confirmate de Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale.</p> <p><i>Valoarea de referință</i>: 0 (nu este o strategie pentru această perioadă)</p> <p><i>Valoarea țintă</i>: 2 Strategii</p>	<p>Analiza procesului de elaborare a noii Strategii Naționale pentru Dezvoltare Regională;</p> <p>Comentariile oficiale, recomandările ministerelor de resort și CRD-urilor.</p> <p>Procesele verbale ale consultărilor publice.</p> <p>Prezentare generală a acceptării sau respingerii comentariilor și sugestiilor făcute în cadrul consultărilor, elaborate de MADRM.</p> <p>Procesele verbale ale Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale</p>	<p>Guvernul Republicii Moldova (GRM) menține ferm angajamentul său față de agenda sa de reforme și relațiile politice și economice consolidate cu Uniunea Europeană și alți parteneri de dezvoltare.</p> <p>Guvernul Republicii Moldova promovează și sprijină descentralizarea responsabilităților, reforma administrației teritoriale și dezvoltarea regională a serviciilor publice</p>
	<p>A.2: 3 acte legislative și normative (existente) privind dezvoltarea regională și instituțiile implicate (decrete privind Fondul Național pentru</p>	<p>Deciziile ministeriale, guvernamentale și parlamentare pentru adoptarea/modificarea actelor legislative și normative</p>	<p>Guvernul Republicii Moldova alocă resursele umane, financiare și tehnice necesare pentru a sprijini implementarea SNDR și SDR.</p>

	<p>Dezvoltare Regională, legile privind dezvoltarea regională, manuale de proceduri) au fost revizuite și, dacă este necesar, armonizate de către organele de stat responsabile în conformitate cu cerințele Acordului de Asociere cu UE.</p> <p><i>Valoarea de referință: 0</i></p> <p><i>Valoarea țintă: 3 acte legislative și normative revizuite și adaptate</i></p>		<p>Guvernul Republicii Moldova sprijină pe deplin implementarea politicii cu o abordare orientată spre rezultate în ceea ce vizează dezvoltarea regională, în conformitate cu cerințele UE.</p> <p>Modificările instituționale în contextul reformei administrației publice și al reformei administrativ teritoriale conduc la o mai mare asumare a responsabilităților la nivel regional și local.</p> <p>Membrii CRD-lor își exercită mandatele și participă activ la procesul de luare a deciziilor.</p>
	<p>A.3:Un sistem de monitorizare bazat pe rezultate pentru coordonarea SDR-lor este aprobat de consiliile naționale și regionale de dezvoltare (CNCDR, CRD-uri)</p> <p><i>Valoarea de referință: 0</i></p> <p><i>Valoarea țintă: 1 sistem MBR</i></p>	<p>Procesele verbale ale ședințelor Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și CRD-urilor în cadrul cărora a fost aprobat sistemul de monitorizare bazat pe rezultate.</p>	
<p>Obiectivul Specific B:</p> <p>Capacitățile de planificare, coordonare și implementare a CRD-urilor și APL-urilor partenere sunt îmbunătățite</p>	<p>B.1:Comisiile Regionale Sectoriale, formate din reprezentanți ai diferitor structuri guvernamentale, ai societății civile și ai specialiștilor din sector, au raportat anual cu privire la implementarea sectorială a SDR-lor în cel puțin 2 sectoare (AAC, MDS) către CRD-le respectiv responsabile.</p> <p><i>Valoarea de referință: 0</i></p> <p><i>Valoarea țintă: 8 rapoarte (1 raport pe sector pe regiune de dezvoltare)</i></p>	<p>Procesele verbale ale CRD-lor și ale comisiilor regionale sectoriale</p> <p>Nr. de recomandări făcute de membrii Comisiilor Regionale Sectoriale, în special din partea reprezentanților societății civile și numărul de recomandări luate în considerare de CRD-uri (conform proceselor verbale).</p> <p>Nr. de participanți din partea societății civile și a specialiștilor de sector care participă în fiecare Comisie Regională Sectorială</p>	<p>Guvernul Republicii Moldova și ministerele de resort lucrează în mod consecvent asupra implementării strategiilor sectoriale aprobate.</p> <p>Finanțarea proiectelor în domeniul dezvoltării regionale este aprobată în baza necesităților identificate în regiuni și a criteriilor agreate – și nu pe baza intereselor individuale politice.</p>
	<p>B.2:3 propuneri de proiecte sunt disponibile pentru nou înființata regiune de dezvoltare Găgăuzia, în baza programelor regionale sectoriale (pentru sectoarele AAC, EE și DRL) și a portofoliului de proiecte corespunzătoare.</p> <p><i>Valoarea de referință: 0</i></p>	<p>Procesele verbale ale grupurilor de lucru regional sectoriale</p> <p>PRS-uri publicate (ACC, EE, DRL)</p> <p>Procesele verbale de la audierile publice</p> <p>Deciziile CRD Găgăuzia cu privire la propunerile de proiect</p>	<p>Activitățile de investiții sunt identificate în cadrul unui proces structurat de planificare și programare regională și întrunesc criteriile relevante de calitate.</p>

	<p><i>Valoarea țintă:</i> 3 propuneri de proiect</p> <p>B.3: Planurile de dezvoltare locală ale celor 25 APL parteneri (nivelul I și II), elaborate într-un mod participativ, reflectă prioritățile SRD în cel puțin un sector (AAC sau EE).</p> <p><i>Valoarea de referință:</i> 0</p> <p><i>Valoarea țintă:</i> 25 de planuri de dezvoltare locală</p>	<p>Procesele verbale ale grupurilor de lucru regionale sectoriale</p> <p>Procesele verbale de la audierile publice</p> <p>Capitole din Planurile de dezvoltare locală sau Strategia de Dezvoltare Socio-Economică aprobate de consiliile locale respective</p>	<p>Oportunitățile de finanțare atât la nivel național cât și internațional sunt disponibile la timp.</p> <p>Măsurile de investiții în infrastructură sunt aliniate la standardele relevante naționale și sunt adecvate practicilor europene pentru a asigura durabilitatea măsurilor de construcție și de renovare.</p>
<p>Obiectivul Specific C:</p> <p>Capacitățile ADR-urilor de implementare a proiectelor de servicii publice dezvoltate în cadrul programelor regionale sectoriale sunt îmbunătățite.</p>	<p>C.1: 18 proiecte de servicii publice în domeniul aprovizionării cu apă și canalizării, eficienței energetice în clădirile publice sunt implementate într-un mod transparent de către ADR-urile Nord, Centru și Sud.</p> <p><i>Valoarea de referință:</i> 0 proiecte implementate, 40 de proiecte sunt eligibile pentru finanțare.</p> <p><i>Valoarea țintă:</i> 18 proiecte cu o valoare aproximativă de 35 milioane Euro sunt implementate.</p> <p>C.2: 7 proiecte pilot în domeniul aprovizionării cu apă și canalizare, eficiența energetică în clădirile publice și gestionarea deșeurilor solide sunt implementate pe deplin în mod transparent de către ADR-urile Nord, Centru și Sud până la finele anului 2019.</p> <p><i>Valoarea de referință:</i> 1 proiect implementat, 6 parțial implementate.</p> <p><i>Valoarea țintă:</i> 7 proiecte pilot cu o valoare investițională de 13,4 milioane Euro sunt implementate.</p>	<p>Rapoartele grupurilor de lucru pe achiziții publice.</p> <p>Documentarea inspecțiilor la fața locului și supravegherea lucrărilor de construcții în cadrul proiectelor.</p> <p>Rapoartele de progres prezentate de ADR-uri către CRD-uri și MADRM.</p> <p>Rapoartele trimestriale pe proiectele de servicii publice aprobate de Comitetele Directoare Locale.</p> <p>Rapoartele grupurilor de lucru pe achiziții publice</p> <p>Documentarea inspecțiilor la fața locului și supravegherea lucrărilor de construcții în cadrul proiectelor.</p> <p>Rapoartele de progres prezentate de ADR-uri către CRD-uri și MADRM.</p> <p>Rapoartele finale pe proiectele de servicii publice aprobate de Comitetele Directoare Locale.</p>	<p>Licitațiile în domeniul achizițiilor publice sunt desfășurate fără întârzieri majore. Companiile calificate sunt disponibile pentru implementarea lucrărilor de construcție; Ofertele acestora corespund standardelor de calitate.</p> <p>Municipalitățile implicate sunt de acord asupra înființării în comun a companiilor de servicii inter-comunitare.</p> <p>Instituțiile de instruire dețin resursele umane și financiare necesare pentru a asigura module de instruire durabile și conform cererii.</p> <p>Reprezentanții APL și operatorii de servicii înțeleg importanța dezvoltării resurselor umane și participă în mod activ la oportunitățile de instruire.</p>

<p>Obiectivul Specific D:</p> <p>Reprezentanții raioanelor, APL-urilor și a prestatorilor de servicii locale beneficiază de instruire acordată la cerere de către organizațiile guvernamentale și non-guvernamentale pentru modernizarea serviciilor publice locale în sectoarele prioritare.</p>	<p>D.1: Atât organizațiile guvernamentale, cât și non-guvernamentale includ 15 module de instruire profesională în programele lor, în conformitate cu cerințele instituțiilor competente relevante în ceea ce privește modernizarea serviciilor publice locale în domeniile prioritare.</p> <p><i>Valoarea de referință:</i> 2 module de instruire sunt implementate de Academia de Administrare Publică și Universitatea Tehnică din Moldova</p> <p><i>Valoarea țintă:</i> 15 module de instruire în cele patru sectoare</p>	<p>Acordul în formă scrisă a instituției competente în ceea ce privește modernizarea serviciilor publice locale</p> <p>Rapoartele în urma instruirilor din partea instituțiilor și organizațiilor implicate</p>	
	<p>D.2: 80% dintre participanți consideră cursurile de instruire oferite utile pentru activitatea lor.</p> <p><i>Valoarea de referință:</i> 0</p> <p><i>Valoarea țintă:</i> 80% din 15 module de instruire.</p>	<p>CertIFICATE de participare cu succes la sesiunile de instruire.</p> <p>Analiza / evaluarea sondajelor aleatorii în rândul participanților la cursurile de instruire.</p>	
	<p>D.3: 2 instituții de instruire au introdus un sistem funcțional de management al calității furnizării cursurilor de instruire.</p> <p><i>Valoarea de referință:</i> 0</p> <p><i>Valoarea țintă:</i> 2 instituții</p>	<p>Sistemul de management al calității adoptat de Academia de Administrație Publică și de Universitatea Tehnică</p>	
<p>Obiectivul Specific E:</p> <p>Societatea civilă participă la implementarea proiectelor.</p>	<p>E.1: 5.000 de cetățeni²⁵ implementează proiecte pentru îmbunătățirea serviciilor publice locale în sectorul alimentării cu apă, canalizare, gestionarea deșeurilor solide și eficiența energetică sau activități care promovează protecția mediului și a climei.</p> <p><i>Valoarea inițială:</i> 0</p> <p><i>Valoarea țintă:</i> 5.000 de cetățeni</p>	<p>Analiza rapoartelor prezentate de organizațiile societății civile privind proiecte și activități, precum și numărul de cetățeni implicați.</p> <p>Analiza proceselor verbale de la ședințele CDL, analiza rapoartelor</p>	<p>Organizațiile societății civile se implică în dialogul de politici.</p> <p>Organizațiile societății civile și autoritățile de la nivel central și local rămân hotărâte să ia decizii durabile, transparente și incluzive la implementarea de proiecte.</p>

²⁵ Cetățeni - este termenul care cuprinde bărbați și femei, persoane cu nevoi speciale, cetățeni social vulnerabili și minorități etnice (de exemplu Romi).

	<p>E.2: 18 grupuri de cetățeni sunt înființate și monitorizează achizițiile, construirea și implementarea a 18 proiecte de infrastructură pentru îmbunătățirea serviciilor publice locale.</p> <p><i>Valoarea de referință:</i> 0</p> <p><i>Valoarea țintă:</i> 18 grupuri de cetățeni monitorizează achizițiile, construirea și implementarea a 18 proiecte</p>	<p>prezentate de către organizațiile societății civile.</p>	
<p>Activitățile fundamentale ale proiectului</p>	A nu se completa	A nu se completa	<p>Guvernul Republicii Moldova asigură un proces transparent, participativ și legal pentru elaborarea, discutarea, adoptarea și aprobarea strategiilor.</p> <p>Guvernul Republicii Moldova alocă resursele umane, financiare și tehnice necesare pentru a sprijini implementarea SNDR și SDR.</p> <p>Guvernul Republicii Moldova sprijină pe deplin implementarea politicii cu o abordare orientată spre rezultate în ceea ce vizează dezvoltarea regională, în conformitate cu cerințele UE.</p> <p>Modificările instituționale în contextul reformei administrației publice și al reformei administrativ teritoriale conduc la o mai mare asumare a responsabilităților la nivel regional și local.</p> <p>Membrii CRD-lor își exercită mandatele și participă activ la procesul de luare a deciziilor.</p> <p>Guvernul Republicii Moldova și ministerele de resort lucrează în mod consecvent asupra implementării strategiilor sectoriale aprobate.</p>
<p>Activități relevante pentru atingerea obiectivului specific A:</p> <p>Consultanță în evaluarea actualei (2016-2020) și elaborarea noii Strategii Naționale de Dezvoltare Regională (2021-2025).</p> <p>Consultanță în ajustarea legilor și regulamentelor cu privire la dezvoltarea regională, în conformitate cu prevederile Acordului de Asociere cu UE, și evaluarea deciziilor guvernamentale respective</p> <p>Sprijinirea MADRM și ADR-urilor în stabilirea unui sistem de monitorizare bazat pe rezultate</p>			
<p>Activități relevante pentru atingerea obiectivului specific B:</p> <p>Consultanță în evaluarea actualei (2016-2020) și elaborarea noilor Strategii de Dezvoltare Regională (2021-2025).</p> <p>Consultanță CRD-urilor pentru coordonarea implementării SDR-lor prin intermediul comisiilor regionale sectoriale de lucru în cel puțin 2 sectoare (AAC și MDS).</p>			

<p>Consultanță noii regiuni de dezvoltare a Găgăuziei în elaborarea propunerilor de proiecte pentru îmbunătățirea serviciilor municipale, pe baza unei planificări regionale strategice în sectoarele relevante.</p> <p>Consultanță APL-lor (I și II) pentru a elabora sau actualiza planurile de dezvoltare locală cu participarea societății civile.</p>			<p>Finanțarea proiectelor în domeniul dezvoltării regionale este aprobată în baza necesităților identificate în regiuni și a criteriilor agreate – și nu pe baza intereselor individuale politice.</p> <p>Activitățile de investiții sunt identificate în cadrul unui proces structurat de planificare și programare regională și întrunesc criteriile relevante de calitate.</p> <p>Măsurile de investiții în infrastructură sunt aliniate la standardele relevante naționale și sunt adecvate practicilor europene pentru a asigura durabilitatea măsurilor de construcție și de renovare.</p> <p>Licitațiile în domeniul achizițiilor publice sunt desfășurate fără întârzieri majore. Companiile calificate sunt disponibile pentru implementarea lucrărilor de construcție; Ofertele acestora corespund standardelor de calitate.</p> <p>Municipalitățile implicate sunt de acord asupra înființării în comun a companiilor de servicii inter-comunitare.</p> <p>Instituțiile de instruire dețin resursele umane și financiare necesare pentru a asigura module de instruire durabile și conform cererii.</p> <p>Reprezentanții APL și operatorii de servicii înțeleg importanța dezvoltării resurselor umane și participă în mod activ la oportunitățile de instruire.</p> <p>Autoritățile locale sunt deschise pentru cooperare și implică cetățenii</p>
<p>Activități relevante pentru atinge-rea obiectivului specific C:</p> <p>Suport ADR-urilor în elaborarea documentelor de achiziții publice, executarea procedurilor de achiziții publice și monitorizarea progresului de planificare și construcție a implementării proiectelor de servicii publice elaborate în conformitate cu programele regionale sectoriale și într-un mod transparent și participativ.</p> <p>Consilierea și capacitatea angajaților din APL și a operatorilor de servicii implicați în implementarea proiectelor de investiții pentru a stabili costuri și tarify globale pentru serviciile care urmează să fie livrate.</p>			
<p>Activități relevante pentru atinge-rea obiectivului specific D:</p> <p>Consultanță pentru instituțiile guvernamentale și organizațiilor non-guvernamentale în elaborarea și pilotarea modulelor de instruire orientate spre cerere, în baza experiențelor relevante de modernizare a serviciilor publice locale;</p> <p>Dezvoltarea modalităților adecvate pentru efectuarea sondajelor și criteriilor de evaluare pentru a analiza relevanța diferitor module de instruire oferite</p>			

<p>Consultarea instituțiilor de instruire pentru a stabili un sistem de management al calității.</p> <p>Activități relevante pentru atinge-rea obiectivului specific E:</p> <p>Instruirea organizațiilor societății civile (OSC) pentru monitorizarea și evaluarea planificării și implementarea planurilor de dezvoltare locală și a strategiilor regionale și naționale.</p> <p>Consilierea grupurilor de cetățeni în monitorizarea proceselor de achiziții și construcții pentru furnizarea serviciilor publice locale.</p> <p>Organizarea de evenimente și schimb de experiențe pentru OSC-uri, inter și intra regiunile de dezvoltare, pe domeniile de monitorizare din partea cetățenilor, a proceselor de achiziții publice, a proiectelor de infrastructură și a serviciilor publice.</p> <p>Acordarea de granturi OSC-urilor pentru a implementa proiecte locale și regionale de dezvoltare durabilă în sectoarele de management a deșeurilor solide, aprovizionare cu apă și canalizare precum și eficiența energetică.</p> <p>Conceperea și desfășurarea campaniilor de sensibilizare cu privire la problemele legate de dezvoltarea durabilă în sectoarele AAC, MDS și EE, precum și impactul acestora asupra schimbărilor climatice.</p>			<p>În toate procesele legate de planificarea locală și furnizarea serviciilor publice.</p> <p>Cetățenii sunt dispuși să se mobilizeze și să coopereze cu autoritățile pentru a sensibiliza cu privire la prestarea de servicii publice durabile.</p> <p>OSC-urile locale participă activ la schimbul de experiență și contribuie cu un feedback constructiv pentru factorii de decizie.</p> <p>Rețelele naționale de OSC-uri sunt dispuși să sprijine crearea de rețele CSO regionale prin activități de dezvoltare a capacității.</p>
-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	--	--	----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

Anexa 2: Statutul implementării proiectelor de servicii publice

Progresul general de implementare a proiectelor de servicii publice, pe piloni de intervenție

Progres la 31 decembrie 2019

Proiectul de servicii publice	Piloni de intervenție/obiective specifice				
	<i>Planificare și programare</i>	<i>Cooperare inter-comunitară</i>	<i>Măsuri de investiții</i>	<i>Dezvoltarea capacităților</i>	<i>Sensibilizarea și mobilizarea comunității</i>
RD Nord / fondurile Uniunii Europene					
AAC Râșcani	finalizat	abatere ne semnificativă	abatere semnificativă	nerealizat	abatere semnificativă
AAC Drochia	finalizat	Conform planului	abatere semnificativă	conform planului	conform planului
AAC Edineț	finalizat	n/a	abatere semnificativă	conform planului	conform planului
AAC Fălești	finalizat	n/a	abatere semnificativă	conform planului	conform planului
EE Bălți	finalizat	n/a	abatere semnificativă	conform planului	conform planului
EE Flămânzeni	finalizat	n/a	conform planului	conform planului	conform planului
RD Centru / fondurile Uniunii Europene					
AAC Călărași	finalizat	n/a	abatere semnificativă	conform planului	conform planului
AAC Ungheni	finalizat	conform planului	conform planului	conform planului	abatere ne semnificativă
EE Șoldănești	finalizat	n/a	abatere semnificativă	conform planului	conform planului
EE Holercani	finalizat	n/a	conform planului	conform planului	conform planului
EE Ungheni	finalizat	n/a	abatere ne semnificativă	conform planului	conform planului
EE Strășeni	finalizat	n/a	conform planului	conform planului	conform planului
RD Sud / fondurile Uniunii Europene					
AAC Cahul	finalizat	abatere ne semnificativă	abatere semnificativă	abatere ne semnificativă	abatere semnificativă
AAC Leova	finalizat	abatere semnificativă	abatere ne semnificativă	conform planului	abatere ne semnificativă
EE Basarabeasca	finalizat	n/a	abatere semnificativă	conform planului	conform planului
EE Leova	conform planului	n/a	conform planului	conform planului	abatere semnificativă

Proiectul de servicii publice	Piloni de intervenție/obiective specifice				
	<i>Planificare și programare</i>	<i>Cooperare inter-comunitară</i>	<i>Măsuri de investiții</i>	<i>Dezvoltarea capacităților</i>	<i>Sensibilizarea și mobilizarea comunității</i>
Proiecte pilot / Fondul German pentru Dezvoltare Regională, România, SDC					
AAC Cahul	finalizat	finalizat	finalizat	finalizat	finalizat
AAC Leova	finalizat	finalizat	finalizat	finalizat	finalizat
AAC Râșcani	finalizat	finalizat	finalizat	finalizat	finalizat
EE Orhei	finalizat	n/a	finalizat	finalizat	finalizat
EE Călărași	finalizat	n/a	finalizat	finalizat	finalizat
MDS Florești	finalizat	finalizat	finalizat	finalizat	finalizat
MDS Șoldănești	finalizat	finalizat	finalizat	finalizat	finalizat

Conform planului

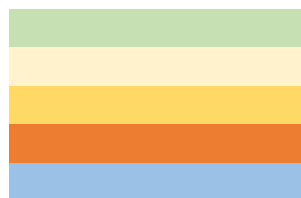
Abatere ne semnificativă

Abatere semnificativă

Nerealizat

Finalizat

n/a



nu se aplică

Anexa 3: Valorile contractelor de proiectare tehnică²⁶

a) Valorile contractelor de proiectare tehnică pentru proiectele de AAC, finanțate de UE

#	Oraș/ Raion	Titlul proiectului	Contribuția UE	Contribuția APL-urilor	Valoarea totală a contractului
1.	Or. Edineț	1. Or. Edineț, îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă	€ 189,117	€ 9,231	€ 198,348
2.	Or. Fălești	2. Or. Fălești, îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă	€ 55,054	€ 0	€ 55,054
3.	Or. Drochia	3. Or. Drochia, îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă inclusiv construcția stației de tratare a apei potabile și reabilitarea fântânilor arteziene	€ 147,401	€ 0	€ 147,401
4.	Proiectul cluster Râșcani (Regiunea Nord)	4. Râșcani, punct de captare, stație de tratare și magistrală inter-municipală	€ 474,359	€ 25,641	€ 500,000
		5. Râșcani, îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă în satele Pășcăuți Damașcani și comuna Costești			
		6. Râșcani, îmbunătățirea serviciilor de canalizare în comuna Gălășeni (inclusiv satul Mălăiești)			
		7. Râșcani, îmbunătățirea serviciilor de canalizare în satul Hiliuți			
Sub-total Regiunea Nord			€ 865,931	€ 34,872	€ 900,803
5..	Or Ungheni	8. Or. Ungheni, îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă și canalizare	€ 144,652	€ 0	€ 144,652
6.	S. Ustia/ Dubăsari	9. Satul Ustia, raionul Dubăsari, îmbunătățirea serviciilor de canalizare	€ 101,502	€ 0	€ 101,502
7.	Or. Călărași	10. Or. Călărași, îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă și canalizare	€ 106,615	€ 0	€ 106,615
Sub-total Regiunea Centru			€ 352,769	€ 0	€ 352,769

²⁶ Valorile contractelor reprezentate în Euro sunt aproximative, deoarece toate contractele cu firmele de proiectare au fost încheiate în lei moldovenești. În funcție de rata de schimb, valorile pot varia.

#	Oraș/ Raion	Titlul proiectului	Contribuția UE	Contribuția APL-urilor	Valoarea totală a contractului
8.	Proiectul cluster Cahul (Regiunea Sud) N.B. Construcția magistralei de apeduct (No 12) este condiția pentru măsurile 13,14 și 15	11. Raionul Cahul și UTA Găgăuzia, magistrala Lebedenco-Vulcănești-Alexandru Ioan Cuza,	€ 358,544	€ 9,090	€ 367,634
		12. Cahul, îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă comuna Pelinei, inclusiv s. Sătuc			
		13. Cahul, îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă comuna Găvănoasa (Vladimirovca și Nicolaevca)			
		14. UTA Găgăuzia, extinderea magistralei de la or Vulcănești la zona economică liberă Vulcănești			
9.	Or. Leova	15. Or. Leova, extinderea rețelelor de canalizare	€ 93,285	€ 5,126	€ 98,411
10.	Satele din r. Leova	16. Or. Iargara, îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă	€ 347,155	€ 13,734	€ 360,889
		17. Filipeni, îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă			
		18. Romanovca, îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă			
		19. Satul Cupcui și conectarea satului Sărata Nouă, îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă			
		Sub-total Regiunea Sud	€ 798,984	€27,950	€ 826,934
		Total 10 proiecte AAC	€ 2,017,684	€ 62,822	€ 2,080,506

b) Valorile contractelor de proiectare tehnică pentru proiectele EE, finanțate de UE

#	Orașul	Numele proiectului	Contribuția UE	Contribuția APL-urilor	Valoarea totală a contractului
1.	Ungheni	Creșterea eficienței energetice a liceului 'Mihai Eminescu' din municipiul Ungheni	€ 69,708	€ 0	€ 69,708
2.	Șoldănești	Creșterea eficienței energetice a liceului 'Alexei Mateevici' din orașul Șoldănești	€ 55,356	€ 0	€ 55,356
3.	Dubăsari, Holercani	Creșterea eficienței energetice a liceului 'Holercani' din satul Holercani, raionul Dubăsari	€ 25,628	€ 0	€ 25,628
4.	Strășeni	Creșterea eficienței energetice a liceului 'Ion Vatamanu' din orașul Strășeni	€ 30,446	€ 0	€ 30,446
Sub-total Regiunea Centru			€ 181,138	€ 0	€ 181,138
5.	Sângerei	Creșterea eficienței energetice a gimnaziului 'Iurie Boghiu' din satul Flămânzeni, raionul Sângerei	€ 27,323	€ 738	€ 28,061
6.	Bălți	Creșterea eficienței energetice a liceului 'Dimitrie Cantemir' din Municipiul Bălți	€ 23,539	€ 0	€ 23,539
Sub-total Regiunea Nord			€ 50,862	€ 738	€ 51,600
7.	Leova	Creșterea eficienței energetice a liceului 'Constantin Spătaru' din orașul Leova	€ 68,426	€ 0	€ 68,426
8.	Basarabeasca	Creșterea eficienței energetice a liceului 'Matei Basarab' din orașul Basarabeasca	€ 25,679	€ 0	€ 25,679
Sub-total Regiunea Sud			€ 94,105	€ 0	€ 94,105
Total 8 proiecte EE			€ 326,105	€ 738	€ 326,843

Anexa 4: Estimarea oportunităților totale de investiții

Tabelul prezintă volumele de investiții estimate (la data de 15.01.2020) după finalizarea proiectării tehnice. Contribuția garantată a UE constituie 32,4 Mln Euro pentru toate proiectele.

Proiectele AAC	Oportunități generale de investiții (EUR) ²⁷	Contribuția locală (EUR) ²⁸
Total	52,327,000	2,977,000
ADR Nord	25,573,000	1,801,000
Aprovizionare cu apă Drochia	4,457,000	287,000
Aprovizionare cu apă Edineț	3,935,000	885,000
Aprovizionare cu apă Fălești	2,000,000	428,000
Aprovizionare cu apă și canalizare Râșcani	15,181,000	201,000
ADR Centru	10,487,000	397,000
Aprovizionare cu apă și canalizare Călărași	2,016,000	129,000
Aprovizionare cu apă și canalizare Ungheni	3,655,000	103,000
Canalizare Ustia	4,816,000	165,000
ADR Sud	16,267,000	779,000
Aprovizionare cu apă Cahul -(Lebedenco-Vulcănești)	9,145,000	137,000
Canalizare orașul Leova	2,418,000	151,000
Aprovizionare cu apă satele din Leova	4,704,000	491,000

Proiectele EE	Oportunități generale de investiții (EUR) ²⁹	Contribuția locală (EUR) ³⁰
Total	12,699,000	473,000
ADR Nord	1,973,000	18,000
EE Bălți	973,000	7,000
EE Flămânzeni (Sângerei)	1,000,000	11,000
ADR Centru	6,983,000	262,000
EE Holercani	1,061,000	30,000
EE Șoldănești	1,931,000	67,000
EE Strășeni	1,356,000	102,000
EE Ungheni	2,635,000	63,000
ADR Sud	3,743,000	193,000
EE Basarabeasca	949,000	38,000
EE Leova	2,794,000	155,000

²⁷ Valorile finale vor fi stabilite în Devizele de cheltuieli finalizate, respectiv în urma contractării lucrărilor

²⁸ Contribuție locală convenită, garantată de APL

²⁹ Valorile finale vor fi stabilite în Devizele de cheltuieli finalizate, respectiv în urma contractării lucrărilor

³⁰ Contribuție locală convenită, garantată de APL

Lista a 8 proiecte EE³¹ - considerate prioritare și propuse pentru implementare integrală

Proiecte EE / documentația tehnică de proiectare și lucrări de construcții ³²	Nr. de persoane		Spațiu Total m ²	Contribuția locală (EUR)	Costurile totale pentru investiții ³³ (EUR)
	Beneficiari (elevi și profesori)	Capacitate maximă			
Regiunea Nord					
1. Creșterea eficienței energetice a gimnaziului 'Iurie Boghiu' din satul Flămânzeni, raionul Sângerei	328	624	4.647	11,000	1,000,000
2. Creșterea eficienței energetice a liceului 'Dimitrie Cantemir' din Municipiul Bălți	955 ³⁴	690	3.287	7,000	973,000
Regiunea Centru					
3. Creșterea eficienței energetice a liceului 'Mihai Eminescu' din municipiul Ungheni	1.288	1.400	10.402	63,000	2,635,000
4. Creșterea eficienței energetice a liceului 'Alexei Mateevici' din orașul Soldănești	630	860	7.897	67,000	1,931,000
5. Creșterea eficienței energetice a liceului 'Holercani' din satul Holercani, raionul Dubăsari	330	640	4.840	30,000	1,061,000
6. Creșterea eficienței energetice a liceului 'Ion Vatamanu' din orașul Strășeni	645	640	3.721	102,000	1,356,000
Regiunea Sud					
7. Creșterea eficienței energetice a liceului 'Constantin Spătaru' din orașul Leova	606	840	7.059	155,000	2,794,000
8. Creșterea eficienței energetice a liceului 'Matei Basarab' din orașul Basarabeasca	264	380	2.159	38,000	949,000
Total EE	5046	6074	44.012	473,000	12,699,000

³¹ Notă: cifrele costului total al investițiilor au fost ușor ajustate de la diseminarea oficială a acestui document.

³² Deoarece implementarea generală a proiectelor de EE rămâne aproape de estimările anterioare ale costurilor, în prezent, niciunul nu este preselecat ca proiect de rezervă de prioritate secundară.

³³ Sunt propuse spre co-finanțare locală în special măsurile non-EE de recondiționare a cantinelor, mobilierului și echipamentelor pentru cantină, echipamentelor de bucătărie non-EE.

³⁴ Liceul din Bălți funcționează în 2 ture; prin urmare, numărul beneficiarilor depășește capacitatea reală.

Lista a 19 proiecte de AAC - propuse pentru implementare ulterioară (proiecte prioritare și proiecte pe lista de rezervă)

	Proiecte de construcții pentru AAC	Nr. de Persoane (beneficiari direcți)	Contribuția locală (EUR)	Costurile totale estimate pentru investiții (EUR)
Lista proiectelor cu prioritate primară				
Regiunea Nord				
Or. Edineț	1. Or. Edineț, îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă	11.856	885,000	3,935,000
Or. Fălești	2. Or. Fălești, îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă	14.967	428,000	2,000,000
Or. Drochia ³⁵	3. Or. Drochia, îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă inclusiv construcția stației de tratare a apei potabile și reabilitarea fântânilor arteziene	12.240	287,000	4,457,000
Regiunea Centru				
Or Ungheni	4. Or. Ungheni, îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă și canalizare	30.269	103,000	3,655,000
Or. Călărași	5. Or. Călărași, îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă și canalizare	16.500	129,000	2,016,000
Regiunea Sud				
Or. Leova	6. Or. Leova, extinderea rețelelor de canalizare	1.570	151,000	2,418,000
Satele din r. Leova	7. Or. Iargara, îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă	3.957	363,000	2,193,000
	8. Filipeni, îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă	3.024	76,000	1,292,000
	9. Romanovca, îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă	477	15,000	279,000
	10. Satul Cupcui și conectarea satului Sărata Nouă, îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă	3.106	37,000	939,000
Total		97.966	2,474,000	23,184,000

Necesități adiționale de cofinanțare locală / națională pentru implementare proiectelor de prioritate primare	536,000	
----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	----------------	--

³⁵ Notă: Doar în cazul negocierilor finale cu succes împreună cu toți partenerii și beneficiarii referitor la o cofinanțare locală sporită, proiectul de aprovizionare cu apă din orașul Drochia va rămâne în lista proiectelor prioritare.

	Proiecte de construcții pentru AAC	Nr. de Persoane (beneficiari direcți)	Sursa de finanțare		Costurile totale estimative pentru investiții (EUR)
			Bugetul indicativ UE (EUR)	Contribuția locală (EUR)	
Lista proiectelor cu prioritate secundară (lista de rezervă)					
1. Ustia (Regiunea Centru)	11. Satul Ustia, raionul Dubăsari, îmbunătățirea serviciilor de canalizare	3.011	-	165,000	4,816,000
2. Proiectul cluster Cahul (Regiunea Sud) N.B. Construcția magistralei de apeduct (No 12) este condiția pentru măsurile 13,14 și 15	12. Raionul Cahul și UTA Găgăuzia, magistrala Lebedenco-Vulcănești-Alexandru Ioan Cuza,	14.632	-	137,000	5,874,000
	13. Cahul, îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă comuna Pelinei, inclusiv s. Sătuc	2.183			1,207,000
	14. Cahul, îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă comuna Găvănoasa (Vladimirovca și Nicolaevca)	2.111			1,557,000
	15. UTA Găgăuzia, extinderea magistralei de la or Vulcănești la zona economică liberă Vulcănești	1.333			507,000
3. Proiectul cluster Rîșcani cluster (Regiunea Nord)	16. Rîșcani, punct de captare, stație de tratare și magistrală inter-municipală	9.588	-	201,000	4,986,000
	17. Rîșcani, îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă în satele Pășcăuți Damașcani și comuna Costești	6.812			989,000
	18. Rîșcani, îmbunătățirea serviciilor de canalizare în comuna Gălășeni (inclusiv satul Mălăiești)	1.791			4,705,000
	19. Rîșcani, îmbunătățirea serviciilor de canalizare în satul Hiliuți	2.400			4,501,000
Total		43.861	-	503,000	29,142,000

Note explicative pentru proiectele cu prioritate secundară:

- S. Ustia: număr redus ale punctelor de conectare, costul investiției pe beneficiar este relativ ridicat;
- Cluster-ul Cahul: cost total ridicat. Deși măsurile de infrastructură proiectate pot fi implementate individual, proiectele individuale necesită o acțiune concertată în timp util, deoarece rețeaua magistrală de apă nu conectează oamenii și rețelele interne din satelor sunt nefuncționale fără rețeaua de apă.
- Cluster-ul Rîșcani: cost total ridicat, care poate depăși calendarul și costuri suplimentare de asistență tehnică pentru a consolida capacitățile unui operator care trebuie determinat.

Anexa 6: Lista instruirilor organizate în ianuarie-decembrie 2019

Modulul de instruire	Data	Participanți		
		Total	Femei	Bărbați
Academia de Administrare Publică				
Managementul proprietății publice	04.03. - 05.03.2019	21	20	1
Managementul proprietății publice	05.03. - 06.03.2019	27	19	8
Managementul elaborării proiectelor/programelor	11.03. - 15.03.2019	27	19	8
Achiziții publice și gestionarea conflictelor de interese	18.03. - 22.03.2019	20	12	8
Managementul elaborării proiectelor/programelor	25.03. - 29.03.2019	23	18	5
Achiziții publice și gestionarea conflictelor de interese	08.04. - 12.04.2019	20	14	6
Managementul proprietății publice pentru contabili	17.04. - 18.04.2019	25	25	0
Managementul proprietății publice pentru inginerii cadastrali	18.04. - 19.04.2019	23	10	13
Centrul de Formare Continuă al UTM „Eficiența Energetică a Clădirilor Publice”				
Gestionarea eficientă a clădirilor publice	15.01.2019	10	5	5
Managementul proiectelor de eficiență energetică a clădirilor publice	21-24.01.19	12	5	7
Gestionarea eficientă a clădirilor publice	30.01.2019	14	12	2
Managementul proiectelor de eficiență energetică a clădirilor publice	20-23.05.19	16	6	10
Managementul proiectelor de eficiență energetică a clădirilor publice	10-13.06.19	15	10	5
Institutul Formare Continuă al UTM în domeniul AAC				
Prevederi noi în domeniul contabilității și legislației fiscale	29-30.01.2019	24	22	2
Prevederi noi în domeniul contabilității și legislației fiscale	12-14.02.2019	33	31	2
Prevederi noi în domeniul contabilității și legislației fiscale	19-21.02.2019	25	23	2
Managementul și exploatarea rețelelor de AAC	2-4.04.2019	24	22	2
Managementul și exploatarea rețelelor de AAC	9-11.04.2019	25	1	24
Managementul energetic și automatizarea proceselor în domeniul AAC	28-30.05.2019	23	2	21
Managementul energetic și automatizarea proceselor în domeniul AAC	11-13.06.2019	23	1	22
Managementul Stațiilor de Epurare a Apelor Uzate	2-4.07.2019	22	6	16
Managementul Stațiilor de Epurare a Apelor Uzate	9-11.07.2019	18	4	14
Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova				
Curs EUREM (Manager Energetic European)	23.03-25.05.19 teorie, 09-10.07.19 lucru practic	14	2	12

Anexa 7: Structura organizațională GIZ / Modernizarea Serviciilor Publice Locale

